

**ĪPAŠI AIZSARGĀJAMAS DABAS TERITORIJAS
DABAS PARKA “UŽAVAS LEJTECE”**

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

Ventspils rajons

Užavas, Ziru pagasts

Plāns izstrādāts laikposmam
no 2007.- 2016. gadam

Izstrādātājs:

SIA “REMM”

Projekta vadītājs:

Elmārs Pēterhofs

Plāna izstrādē iesaistītie eksperti:

Ilze Rēriha, botāniķe

Elmārs Pēterhofs, zoologs

Uldis Mednis, inženieris -hidrotehniķis

Prof. Arvīds Barševskis, entomologs

Plāna izstrādes uzraudzības grupa:

1. **Gundega Freimane**, Dabas aizsardzības pārvaldes Sugu un biotopu daļas vadītāja;
2. **Aivars Mucenieks**, Užavas pagasta padomes priekšsēdētājs;
3. **Dzidra Ceriņa**, Ziru pagasta padomes priekšsēdētāja;
4. **Ineta Ābele**, Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļas vecākā inspektore;
5. **Sandra Backāne**, Valsts meža dienesta Ventspils virsmežniecības inženiere vides aizsardzības jautājumos;
6. **Aija Ārgale**, A/S "Valsts akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži"" Ziemeļkurzemes mežsaimniecības vides speciāliste;
7. **Jānis Brauns**, A/S "Valsts akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži"" Ziemeļkurzemes mežsaimniecības Ventas meža iecirkņa vadītājs;
8. **Jolanta Jakupāne**, Lauku atbalsta dienesta Ziemeļkurzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes Zemes un ūdens resursu daļas vecākā inspektore;
9. **Gundars Auševics**, zemes īpašnieku pārstāvis.

SATURS

	<u>lpp.</u>
IEVADS	5
KOPSAVILKUMS	6
1. TERITORIJAS APRAKSTS	8
1.1. Vispārēja informācija par teritoriju	8
1.1.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība	8
1.1.2. Zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts	10
1.1.3. Pašvaldības teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana un plānotā izmantošana	10
1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums	10
1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture	11
1.1.6. Apsaimniekošanas infrastruktūra	12
1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība aizsargājamā teritorijā	13
1.2. Normatīvo aktu normas, kas tieši attiecas uz aizsargājamo teritoriju, pašvaldības saistošie noteikumi, kuri attiecas uz aizsargājamo teritoriju	14
1.2.1. Latvijas likumdošana	14
1.2.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības	20
1.2.3. Pašvaldību saistošie noteikumi	21
1.3. Aizsargājamās teritorijas novērtējums, fiziski ģeogrāfiskais raksturojums	21
1.3.1. Klimats	21
1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija	21
1.3.3. Hidroloģija	21
1.3.4. Augsne	28
1.4. Aizsargājamās teritorijas sociālās un ekonomiskās situācijas apraksts	28
1.4.1. Iedzīvotāji, zemes īpašnieki, apmeklētāji	28
1.4.2. Aizsargājamās teritorijas izmantošanas veidi	28
1.4.3. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju	28
2. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS	29
2.1. Aizsargājamā teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un faktori, kas to ietekmē	29
2.2. Ainaviskais novērtējums	29
2.3. Biotopi, dabas aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos un Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos un konvencijās minētie īpaši aizsargājamie biotopi, to sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori	29
2.4. Sugas, dabas aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos un Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos un konvencijās minētās īpaši aizsargājamās augu, sēņu un dzīvnieku sugas, to sociālekonomiskā vērtība un sugas ietekmējošie faktori	33

2.5.	Aizsargājamās teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums	41
3.	TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANA	45
3.1.	Aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi plānā noteiktajam apsaimniekošanas periodam	45
3.2.	Apsaimniekošanas pasākumi	47
3.3.	Dabas aizsardzības zonējums	50
3.4.	Plāna atjaunošana	50
3.5.	Nepieciešamie grozījumi teritorijas plānojumos	50
3.6.	Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi	50
4.	IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI	61
5.	PIELIKUMI	62

IEVADS

Dabas parks "Užavas lejtece" izveidots 2004. gadā, lai aizsargātu putnus to pārceļošanas laikā un ligzdojošās griezēs. Putni, galvenokārt ūdensputni (zosis, gulbji, pīles, kaijas), te pulcējas pavasara migrāciju laikā, lai atpūstos applūdušajos laukos un pļavās.

Dabas parka platība ir 1434 ha, no kuras lielāko daļu aizņem pļavas un tīrumi, un tikai nedaudz meža zemes.

Dabas parks ir NATURA 2000 teritorija un iekļauts putniem nozīmīgo teritoriju sarakstā kā nozīmīga migrējošo ziemeļu gulbju, sējas zosu koncentrēšanās vieta un griežu ligzdošanas teritorija.

Dabas aizsardzības plāns (turpmāk tekstā DAP) dabas parkam "Užavas lejtece" izstrādāts pēc Vides ministrijas Dabas aizsardzības pārvaldes pasūtījuma 2006. gadā. Darba mērķis - veikt teritorijas izpēti un izstrādāt pasākumu plānu migrējošo un ligzdojošo putnu aizsardzībai un pārējo dabas vērtību saglabāšanai laika periodā līdz 2016. gadam.

DAP izstrāde veikta atbilstoši likumam "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", Ministru kabineta noteikumiem "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", Ministru kabineta noteikumiem Nr.234 "Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību" un uzraudzības grupas norādījumiem.

Dabas aizsardzības plāna izstrādi uzraudzīja Dabas aizsardzības pārvaldes izveidotā uzraudzības darba grupa, kuras sastāvā tika iekļauti pārstāvji no Užavas un Ziru pagasta padomes, Valsts meža dienesta Ventspils virsmežniecības, Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes (RVP), Vides ministrijas Dabas aizsardzības pārvaldes, Lauku atbalsta dienesta Ziemeļkurzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes (LAD), A/S "Valsts akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži”" Ziemeļkurzemes mežsaimniecības (A/S „VAS LVM”) un vietējiem zemes īpašniekiem. Darba izstrādē kā eksperti piedalījās Ilze Rēriha (botāniķe), Elmārs Pēterhofs (zoologs), Prof. Arvīds Barševskis (entomologs), Uldis Mednis (inženieris - hidrotehniķis, būvprakses sertifikāta nr. 45-205).

KOPSAVILKUMS

Dabas aizsardzības plāns dabas parkam “Užavas lejtece” izstrādāts desmit gadiem. Plānā apkopota informācija par teritoriju un tās bioloģiskajām vērtībām, veikts ekosistēmu un teritorijas hidroloģijas novērtējums, izvirzīti teritorijas saglabāšanas un apsaimniekošanas mērķi un uzdevumi, izstrādāta rīcības programma izvirzīto mērķu sasniegšanai.

Dabas parks “Užavas lejtece” izveidots 2004. gadā, lai aizsargātu putnus to pārcelšanas laikā un ligzdojošās griezēs. Putni, galvenokārt ūdensputni (zosis, gulbji, pīles, kaijas), te pulcējas pavasara migrāciju laikā, lai atpūstos applūdušajos laukos un pļavās. Rudens migrāciju laikā putnu koncentrēšanās dabas parka teritorijā netika novērota. Nozīmīgākās ligzdojošo putnu sugas parka teritorijā ir ķīvīte, grieze, paipala, mazais ērglis, pļavu lija u.c.

Dabas parka lielākā vērtība ir Užavas upe un tās palienes, kas ir nozīmīga vieta ceļojošo putnu atpūtai, kā arī ligzdošanai. Teritorijas piemērotība putniem ir tieši atkarīga no lauksaimnieciskajām aktivitātēm. Ceļojošo putnu atpūtai piemērotāki ir applūduši tīrumi, kas ir visintensīvāk izmantotās lauksaimniecības zemes, bet nepiemērotākās - pamestas un aizaugušas lauksaimniecības zemes.

Problemātiska ir dabas parka un nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijas “Užavas polderi” pārklāšanās. Šobrīd polderi netiek darbināti, jo to infrastruktūra nav funkcionālā kārtībā. Dabas parka teritorija var būt putniem nozīmīga tikai tādā gadījumā, ja tiek nodrošināta lauksaimniecības zemju apsaimniekošana. Polderi nodrošina pilnvērtīgu lauksaimniecisko ražošanu. Bez tiem lauksaimniecības zemes periodiski izslīkst, radot zemniekiem zaudējumus, īpaši vasaras un rudens lietavu laikā, kad jānovāc izaudzētā raža. Savukārt pavasara palu laikā ūdens līmeņa regulēšana var negatīvi ietekmēt dabas parka teritoriju, jo samazina applūdušās platības, kas nepieciešamas migrējošiem putniem.

Kā problēmas risinājums tiek piedāvāts pakāpeniska polderu sistēmas rekonstrukcija, līdz 2016. gadam atjaunojot 1. un 2. polderi, kuri pārklājas ar dabas parka teritoriju nelielā platībā. Pavasara palu laikā atjaunoto polderu regulatoriem jābūt atvērtiem un jānodrošina palieņu applūšana dabas parka teritorijā. Nav pieļaujama ūdens piespiedu atsūkņēšana no polderiem Užavas upē, ja vien netiek sasniegta ūdenslīmeņa kritiskā atzīme (3.2 m pie tilta pāri Užavas upei), kad var tikt apdraudēta lauksaimniecības un ceļu infrastruktūra. Vasarā un rudenī polderu darbība tiek nodrošināta atbilstoši lauksaimnieciskām vajadzībām. Šajā laikā ūdenslīmeņa regulēšana putnu dzīvotnes būtiski neietekmē. Līdz ar 1. un 2. poldera rekonstrukciju, plānots atjaunot nozīmīgu autoceļu, kas šķērso dabas parku un savieno Užavas un Zīru pagastus. Polderu darbību nodrošina Lauku atbalsta dienesta Ziemeļkurzemes reģionālā lauksaimniecības pārvalde, kas ir atbildīgā valsts institūcija par šī dabas aizsardzības plāna prasību ievērošanu. Kontroli par polderu ekspluatāciju atbilstoši plāna prasībām nodrošina Valsts vides dienesta Ventspils reģionālā vides pārvalde. Užavas polderu ekspluatācijas nosacījumu detāls izklāsts apskatīts plāna 2.5. nodaļā.

Dabas parka “Užavas lejtece” apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķis ir saglabāta NATURA 2000 teritorijas - dabas parka “Užavas lejtece” – bioloģiskā un ainaviskā vērtība, tajā skaitā:

- migrējošajiem putniem piemēroti atpūtas un barošanās apstākļi;
- ligzdošanai labvēlīgi apstākļi pļavu un dienas plēsīgajiem putniem;
- lašveidīgajām zivīm atbilstoša ūdens kvalitāte Užavas upē;
- agroainava ar tās galvenajiem elementiem – pļavām un ganībām, tīrumiem un meža puduriem.

Ilgtermiņa skatījumā mākslīgi veidoti un cilvēka ietekmēti biotopi, kas radušies ilgstošas saimnieciskās darbības rezultātā, jāapsaimnieko, ievērojot šā plāna prasības un ilgtspējīgas saimniekošanas principus, lai saglabātu atpūtas iespējās putniem pavasara un arī rudens migrāciju laikā. Jānodrošina labvēlīgu apstākļu saglabāšana vietējo populāciju putnu ligzdošanai. Užavas upē jānodrošina valsts nozīmes prioritāriem ūdeņiem atbilstoša ūdens kvalitāte.

Īstermiņa skatījumā (līdz 2016. gadam) teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas uzdevums ir saglabāt putniem piemērotus atpūtas un barošanās apstākļus pavasara migrāciju laikā. Dabas aizsardzības plāns paredz aizliegt neorganiskā mēslojuma un visa veida ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu izmantošanu lauksaimnieciskajā ražošanā, kā arī ūdens un purva putnu medības.

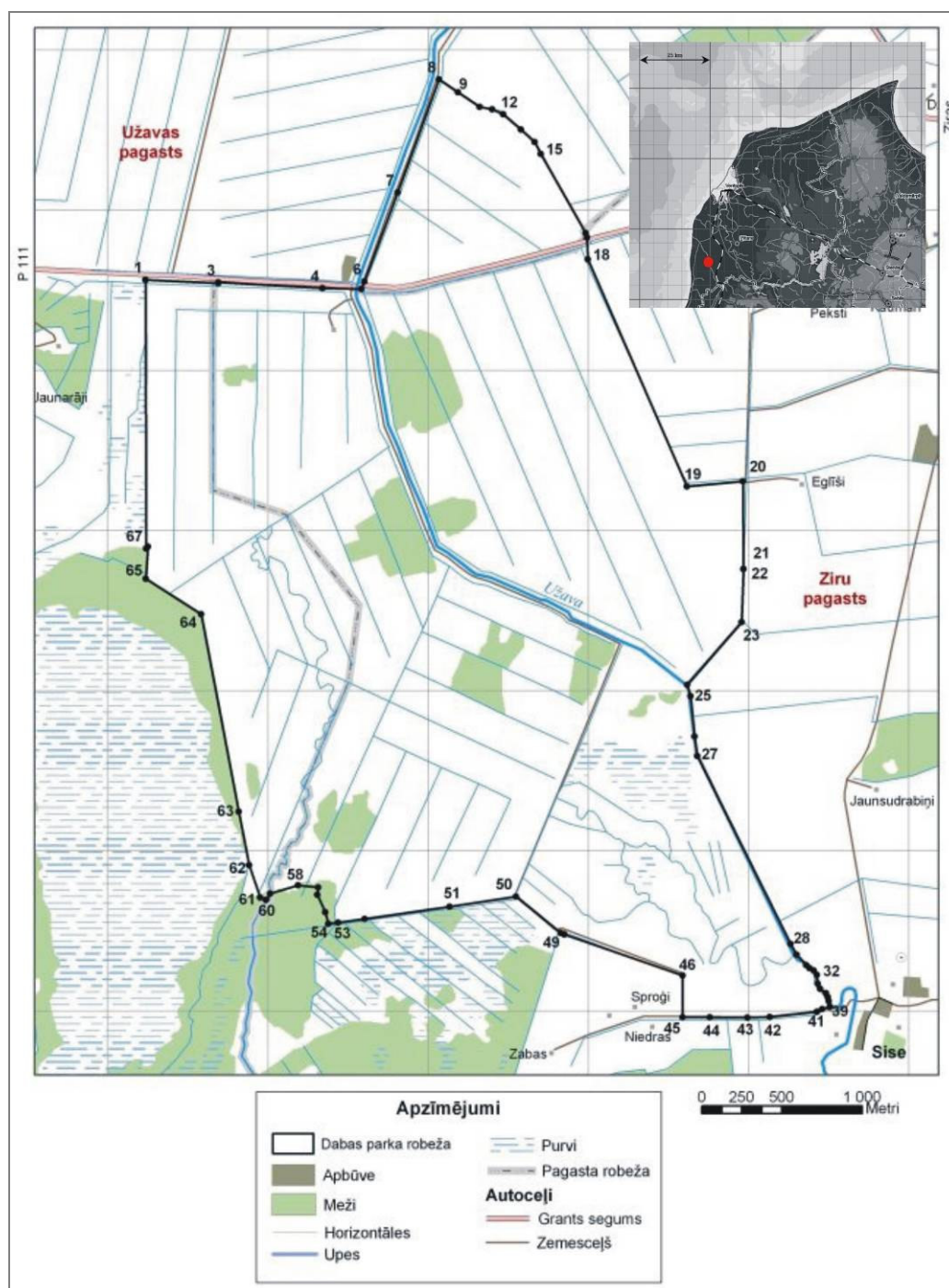
Lai iegūtu nepieciešamo informāciju par dabas parka ekosistēmu stāvokli un putnu dzīvotnēm, plānots veikt regulāru teritorijas apsekošanu. Lai nodrošināta sabiedrības informēšanu, plānots sagatavot publiski pieejamu informāciju par dabas parku, uzstādīt informācijas stendu, organizēt ekskursijas putnu novērošanai pavasara migrāciju laikā, iekārtot atpūtas vietas putnu novērotājiem.

1. TERITORIJAS APRAKSTS

1.1. Vispārēja informācija par teritoriju

1.1.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība

Dabas parks “Užavas lejtece” atrodas Rietumkurzemē, Ventspils rajona Užavas un Ziru pagastā. Dabas parka kopējā platība ir 1434 ha, no kuriem ~347 ha atrodas Užavas, bet ~1087 ha Ziru pagastā (*1.att.*).

1. att. Dabas parka “Užavas lejtece” shēma

Dabas parka “Užavas lejtece” robežpunktu koordinātas

Nr.p.k.	Robežpunkts	X koordināta	Y koordināta
1.	1	347238	338565
2.	2	347692	338542
3.	3	347692	338548
4.	4	348342	338512
5.	5	348585	338507
6.	6	348604	338554
7.	7	348811	339109
8.	8	349070	339815
9.	9	349187	339736
10.	10	349323	339644
11.	11	349402	339628
12.	12	349470	339598
13.	13	349581	339503
14.	14	349665	339424
15.	15	349704	339351
16.	16	349985	338856
17.	17	349993	338830
18.	18	349998	338692
19.	19	350616	337275
20.	20	350965	337307
21.	21	350969	336759
22.	22	350969	336759
23.	23	350958	336428
24.	24	350619	336037
25.	25	350639	335965
26.	26	350664	335715
27.	27	350681	335592
28.	28	351264	334419
29.	29	351301	334352
30.	30	351360	334286
31.	31	351382	334268
32.	32	351408	334253
33.	33	351428	334225
34.	34	351433	334169
35.	35	351449	334138
36.	36	351484	334110
37.	37	351496	334086
38.	38	351502	334061
39.	39	351510	334027
40.	40	351461	334013
41.	41	351426	333995
42.	42	351134	333962
43.	43	350994	333959
44.	44	350760	333960
45.	45	350590	333960
46.	46	350590	334222

Nr.p.k.	Robežpunkts	X koordināta	Y koordināta
47.	47	349852	334478
48.	48	349852	334479
49.	49	349829	334488
50.	50	349549	334714
51.	51	349136	334651
52.	52	348605	334576
53.	53	348440	334552
54.	54	348379	334543
55.	55	348359	334616
56.	56	348310	334726
57.	57	348316	334772
58.	58	348189	334784
59.	59	348017	334733
60.	60	347989	334694
61.	61	347953	334709
62.	62	347885	334911
63.	63	347819	335245
64.	64	347585	336478
65.	65	347240	336697
66.	66	347252	336899
67.	67	347242	336887

1.1.2. Zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts

Pēc zemes lietojuma veida dabas parkā sastopamas lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamās zemes. Lielākā daļa - 87.2 % jeb 1251 ha no dabas parka teritorijas - aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Pārējo teritoriju aizņem meža zeme - 10.4 % jeb 150 ha, ceļi - 11.1 ha, grāvji un upes – 21.6 ha. Pēc 2004. gada datiem no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm 1218 ha bija pļavas un ganības, bet 74 ha aramzeme. Šobrīd būtiski palielinājies aramzemju īpatsvars, kas aizņem aptuveni trešo daļu teritorijas.

Dabas parkā “Užavas lejtece” izvietoti 67 zemes īpašumi. Trīs īpašumi parka teritorijā atrodas daļēji. No visiem īpašumiem 4 ir lielāki par 100 ha, 11 īpašumu platība ir robežās no 20-100 ha, pārējie īpašumi mazāki par 20 ha. (*sk. 1. tabulu, kadastra karti 1. PIELIKUMĀ*). Neliela meža platība dabas parka teritorijā pieder valstij, un to apsaimnieko A/S „VAS LVM”. Pārējās teritorijas dabas parkā apsaimnieko privāto zemju īpašnieki.

1.1.3. Pašvaldības teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana un plānotā izmantošana

Esošajā Užavas pagasta un topošajā Ziru pagasta teritoriālajā plānojumā dabas parka teritorijas zemes paredzētas izmantot lauksaimnieciskām un mežsaimnieciskām vajadzībām.

1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums

Dabas aizsardzības funkcionālais zonējums parka teritorijā līdz šim nav izstrādāts.

1. tabula

Dabas parka "Užavas lejtece" zemes īpašumi un to platības

N.p.k.	kadastra nr.	platība ha		N.p.k.	kadastra nr.	platība ha
1.	98780040009	1.97		35.	98900030011	2.12
2.	98780040058	78.05		36.	98900030012	4.65
3.	98780040122	20.22		37.	98900030013	6.10
4.	98780040191	0.05		38.	98900030014	5.53
5.	98780060089	49.24		39.	98900030015	13.76
6.	98780060111	186.17		40.	98900030019	12.19
7.	98780060176	0.21		41.	98900030024	14.11
8.	98780060177	4.31		42.	98900030025	6.10
9.	98900010017	4.99		43.	98900030026	11.31
10.	98900010022	3.50		44.	98900030034	10.35
11.	98900010036	3.39		45.	98900030036	10.61
12.	98900010075	5.97		46.	98900030043	6.96
13.	98900010115	6.78		47.	98900030050	6.47
14.	98900010116	5.00		48.	98900030064	12.22
15.	98900010121	4.64		49.	98900030065	19.61
16.	98900010138	6.13		50.	98900030066	10.24
17.	98900010173	15.77		51.	98900030069	4.50
18.	98900010183	5.21		52.	98900030071	4.57
19.	98900010230	3.55		53.	98900030076	21.36
20.	98900010243	18.36		54.	98900030077	34.82
21.	98900010293	39.54		55.	98900030081	6.10
22.	98900010322	5.34		56.	98900030089	31.13
23.	98900010354	5.29		57.	98900030091	220.59
24.	98900010419	106.97		58.	98900030097	26.84
25.	98900010459	124.62		59.	98900030099	62.31
26.	98900010476	12.76		60.	98900030100	4.08
27.	98900030001	3.02		61.	98900030103	8.16
28.	98900030002	33.04		62.	98900030105	2.09
29.	98900030003	5.05		63.	98900030109	9.81
30.	98900030004	4.17		64.	98900030110	32.43
31.	98900030005	4.99		65.	98900030111	16.20
32.	98900030006	6.48		66.	98900030117	9.98
33.	98900030008	5.54		67.	98900030120	3.41
34.	98900030009	3.09			Kopā ha	1434.13

1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Kā īpaši aizsargājama teritorija dabas parks "Užavas lejtece" izveidota 2004. gada aprīlī. Līdz tam īpaši dabas aizsardzības pasākumi teritorijā nav veikti.

Dabas parka teritorijas lielākā daļa līdz pat šim brīdim izmantota lauksaimniecībā. Praktiski visas lauksaimniecībā izmantojamās zemju platības ir bijušas kultivētas un

izmantotas dažādu lauksaimniecības kultūru audzēšanai. Lielākās platības aizņem daudzgadīgie zālāji. Visa dabas parka teritorija ir meliorēta. Meliorācijas sistēmu veido vaļējs grāvju tīkls ar noteci uz Užavas upi. Teritorijas meliorācija tika veikta pagājušā gadsimta 60 - 70. gados. Šajā laikā izveidoti Užavas polderi, kam 2004. gadā noteikts nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijas statuss. Ierīkojot polderus, tika padziļināta un iztaisnota Užavas upes gultne, iedambētas polderu teritorijas. Ūdens līmenis polderos tika regulēts ar regulatoru un sūkņu palīdzību. Tas tika veikts galvenokārt vasaras un rudens periodā, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus ražas saglabāšanai un novākšanai. Pavasara palu laikā polderi pasargāja apkārtnē esošajās teritorijās no postošiem plūdiem, bet tam nebija izšķiroša nozīme lauksaimnieciskajā ražošanā. Lauksaimniecības zemju apstrādi varēja uzsākt tikai tad, kad pavasara palu periods bija beidzies, gruntsūdens līmenis pazeminājies visā apkārtnē un augsne apžuvusi.

Lopbarības audzēšanai tajā laikā bija prioritāra nozīme un polderu lielākās platības aizņēma daudzgadīgie zālāji. Polderu teritorijā tika uzbūvēta siena miltu fabrika (SMF). Polderi tika darbināti līdz 1985. gadam, kad infrastruktūrai bija nepieciešama rekonstrukcija, jo sūkņi un regulatoru mehānismi bija nolietojušies. Rekonstrukciju uzsāka, bet tā netika pabeigta. Tāpēc ūdeņu atsūkņošana vairs nenotika. Vēlāk no ierindas izgāja arī regulatoru mehānismi.

Šobrīd, kad polderu infrastruktūra jau vairākus gadus nav funkcionālā kārtībā, lauki un pļavas abpus Užavas upei regulāri applūst, radot zaudējumus vietējiem zemniekiem. Tiek postīti ceļi un meliorācijas sistēmas. Tas tādēļ, ka starpība starp ūdenslīmeņiem Užavas upē un novadgrāvjos ir neliela, ka arī tāpēc, ka upes gultne atrodas vienā līmenī ar jūras līmeni un Užavas upe nespēj novadīt plūdu ūdeņus uz jūru. Parasti plūdi veidojas pavasara palu laikā un ilgstošu lietavu laikā, kā arī tad, kad paaugstinās ūdens līmenis Baltijas jūras piekrastē ilgstošu rietumu vēju ietekmē.

Pavasara palu laikā, kas parasti ilgst 2 nedēļas, parasti applūst ievērojama dabas parka teritorija, ko izmanto ceļojošie putni, lai šeit uzturētos un atjaunotu spēkus tālākam lidojumam. Ūdensputnu medības pavasarī ir aizliegtas visā Latvijas teritorijā kopš pagājušā gadsimta astoņdesmitajiem gadiem. Kopš tā laika vairs nav tieša cilvēku traucējuma putniem, kas pulcējas dabas parka teritorijā.

1.1.6. Apsaimniekošanas infrastruktūra

Nozīmīgāko infrastruktūras daļu dabas parka teritorijā veido Užavas polderu meliorācijas grāvju tīkls, kas radīts pagājušā gadsimta 60.- 80. gados. Tikai dažviet teritorijas dienvidu daļā saglabājušies fragmenti no senākiem meliorācijas grāvjiem. Reizē ar meliorāciju tika izveidoti aizsargdambji gar Užavas upi un zemes ceļu tīkls, lai apsaimniekotu polderu teritoriju. Kopš 90. gadu sākuma meliorācijas sistēmas nav koptas lielo darba izmaksu dēļ, tāpēc tās atrodas sliktā stāvoklī. Polderu sūkņi šobrīd nedarbojas. Vairums no ūdenslīmeņa regulatoriem, aizsargdambjiem, teritorijas apsaimniekošanas ceļiem atrodas neapmierinošā funkcionālā stāvoklī. Dabas parka teritoriju šķērso ceļš ar grants segumu, kas savieno Užavas un Ziras pagastus. Ceļš ir nozīmīgs abu pagastu iedzīvotājiem, bet tā tehniskais stāvoklis ir slikts.

1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība aizsargājamā teritorijā

Dabas parku “Užavas lejtece” pārraudzību veic sekojošas valsts institūcijas:

Lauku atbalsta dienests, Ziemeļkurzemes reģionālā lauksaimniecības pārvalde	atbild par vienotu valsts atbalsta un Eiropas Savienības atbalsta politikas realizāciju valstī, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā un pilda citas ar lauksaimniecības un lauku atbalsta politikas realizāciju saistītas funkcijas;
Dabas aizsardzības pārvalde	IADT apsaimniekošanas koordinācija, DAP izstrādes uzraudzība;
Valsts meža dienests, Ventspils virsmežniecība, Tērandes valsts mežniecība	uzrauga normatīvo aktu ievērošanu mežsaimniecības jomā un pilda citas ar mežsaimniecības politikas realizāciju saistītas funkcijas;
Valsts vides dienests, Ventspils reģionālā pārvalde	teritorijas vides aizsardzības valsts pārraudzība;
Užavas un Ziru pašvaldības	teritorijas plānošana, attīstība, apsaimniekošana

1.2. Normatīvo aktu normas, kas tieši attiecas uz aizsargājamo teritoriju, pašvaldībām saistošie noteikumi, kuri attiecas uz aizsargājamo teritoriju

1.2.1. Latvijas likumdošana

Dabas parks "Užavas lejtece" Užavas un Ziru pagasta teritorijā izveidots saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2004. gada 8. aprīļa noteikumiem nr. 267 **Grozījumi Ministru kabineta 1999.gada 9.marta noteikumos Nr.83 "Noteikumi par dabas parkiem"** 1434 ha platībā. Pēc EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju inventarizācijas rezultātiem dabas parks iekļauts NATURA 2000 vietu sarakstā.

Latvijas Republikas likumi, kas regulē dabas parka "Užavas lejtece" aizsardzību un apsaimniekošanu

1. Likums "Par vides aizsardzību" *Spēkā no 15.11.2006.*

Likuma mērķis ir nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu un atjaunošanu, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Nosaka valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, Latvijas Republikas iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt informāciju par vidi un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā.
2. Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" *Spēkā no 07.04.1993.* *Grozījumi*

Definē aizsargājamo teritoriju kategorijas, nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sistēmas pamatprincipus; teritoriju veidošanas kārtību un pastāvēšanas nodrošinājumu; pārvaldes, to stāvokļa kontroles un uzskaites kārtību. Likuma uzdevums ir nodrošināt valsts, starptautiskās, reģionālās un privātās intereses īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanā, saglabāšanā, uzturēšanā un aizsardzībā.

30.10.1997.
28.02.2002.
12.12.2002.
20.11.2003.
15.09.2005.
3. Būvniecības likums *Spēkā no 30.08.1995.* *Grozījumi*

Nosaka būvniecības dalībnieku savstarpējās attiecības, kā arī viņu tiesības un pienākumus būvniecības procesā un atbildību par būvniecības rezultātā tapušās būves atbilstību tās uzdevumam, ekonomiskajam izdevīgumam, paredzētajam kalpošanas ilgumam un attiecīgajiem normatīvajiem aktiem, kā arī valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju kompetenci attiecīgajā būvniecības jomā

10.01.1997.
27.02.1997.
05.08.1997.
01.10.1997.
07.03.2002.
27.02.2003.
13.03.2003.
31.03.2004.
10.03.2005.
4. Likums "Par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi, kura aizņemta ar īpaši aizsargājamiem dabas objektiem" *Spēkā no 28.09.1995.*

Nosaka kārtību, kādā atjaunojamas īpašuma tiesības uz zemi īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

5.	<u>Aizsargjoslu likums</u>
Likums nosaka aizsargjoslu veidus un funkcijas, aizsargjoslu izveidošanas pamatprincipus, uzturēšanas un stāvoķļa kontroles kārtību, saimnieciskās darbības ierobeţojumus aizsargjoslās. Saskaņā ar likumu gar Uţavas upi noteikta aizsargjosla 100 m platumā.	<i>Spēkā no 05.02.1997.</i>	<u>Grozījumi</u>
21.02.2002.
19.06.2003.
22.06.2005.
6.	<u>Likums "Par nekustamā īpaşuma nodokli"</u>
Nosaka nekustamā īpaşuma nodokļa objektu, maksātājus, nodokļa aprēķināšanas kārtību, atvieglojumus un maksāšanas kārtību. Nosaka atvieglojumus nodokļu maksāšanā, ja teritorijā noteikti saimnieciskās darbības ierobeţojumi.	<i>Spēkā no 17.06.1997.</i>	<u>Grozījumi</u>
13.11.1997.
21.10.1998.
21.01.1999.
25.11.1999.
22.11.2001.
20.06.2003.
7.	<u>Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu"</u>
Nosaka ietekmes uz vidi novērtējumu paredzētajām darbībām nepiecieşamību, procedūru, kas veicama, lai novērtētu paredzētās darbības iespējamo ietekmi uz vidi un izstrādātu priekşlikumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai ar mērķi novērst vai samazināt fizisko un juridisko personu paredzēto darbību nelabvēlīgo ietekmi uz vidi.	<i>Spēkā no 13.11.1998.</i>	<u>Grozījumi</u>
30.05.2001.
19.06.2003.
26.02.2004.
15.09.2005.
8.	<u>Teritorijas plānošanas likums</u>
Nosaka teritorijas plānošanas jēdzienus, mērķus un principus, kā arī kārtību, kādā tā tiek veikta.	<i>Spēkā no 26.06.2002.</i>	<u>Grozījumi</u>
27.01.2005.
9.	<u>Meŗa likums</u>
Likums reglamentē visu Latvijas meŗu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meŗa īpaşniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpaşumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus.	<i>Spēkā no 16.03.2000.</i>	<u>Grozījumi</u>
13.03.2003.
27.01.2005.
29.04.2005.
10.	<u>Sugu un biotopu aizsardzības likums</u>
Reglamentē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaşi aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, un zemes īpaşnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepiecieşamību veikt sugu un biotopu monitoringu.	<i>Spēkā no 05.04.2000.</i>	<u>Grozījumi</u>
15.09.2005.
11.	<u>Medību likums</u>
Reglamentē medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā, kā arī nosaka medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaşi aizsargājamās dabas teritorijās.	<i>Spēkā no 07.08.2003.</i>	
12.	<u>Meliorācijas likums</u>
Likuma mērķis ir veicināt dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, nodrošinot meliorācijas sistēmu	<i>Spēkā no 25.12.2004.</i>	

būvniecību, ekspluatāciju, uzturēšanu un pārvaldi lauku apvidu un pilsētu zemēs. Regulētā Užavas upe, poldera aizsargdambji, galvenās notekas un regulatori pieskaitāmas valsts meliorācijas sistēmām.

13. Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās

Spēkā no 01.01.2006.

Likums paredz nosacījumus, ar kādiem piešķirama kompensācija par saimnieciskās darbības ierobežojumiem valsts un pašvaldību izveidotajās aizsargājamās teritorijās, un šīs kompensācijas piešķiršanas kārtību.

Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi, kas regulē dabas parku, izveidošanu, aizsardzību un apsaimniekošanu

1. Noteikumi par dabas parkiem

Nosaka dabas parku robežas un teritoriju aizsardzības statusu. Teritorijai "Užavas lejtece" noteikts īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statuss - dabas parks. (Pielikums nr. 212)

Noteikumi nr. 83,

13. 03. 1999.,

Izdoti saskaņā ar likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 13.panta otro daļu

Grozījumi:

MK not. nr. 331, 28.09.1999.

MK not. nr. 136, 11.04.2000.;

MK not. nr. 118, 18.03.2003.

MK not. nr. 267, 08.04.2004.

MK not. nr. 703, 10.08.2004.

2. Likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" normu piemērošanas noteikumi

Precizē likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" nosacījumus par nodokļu atlaidēm uz zemēm, kur noteikti saimnieciskās darbības ierobežojumi.

Noteikumi nr. 131,

04.04.2000.,

Izdoti saskaņā ar likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 12.pantu un likuma "Par Valsts ieņēmumu dienestu" pārejas noteikumu 4.punktu

Grozījumi:

MK not. nr. 177, 30.04. 2001.;

MK not. nr. 327, 30.07.2002.;

MK not. nr. 756, 23.12.2003.

3. Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu

Nosaka sugu sarakstu, kurā iekļautas apdraudētās, izzūdošās vai retās sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus.

Noteikumi nr.396,

14.11.2000.,

Izdoti saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likuma 4.panta 1.punktu

Grozījumi:

MK not. nr.627, 27.07.2004.

4. Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes

Noteikumi nosaka kārtību koku ciršanai ārpus meža zemes.

Noteikumi nr.717,

29.08.2006.,

Izdoti saskaņā ar Meža likuma 8. pantu

5. Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu

Nosaka biotopu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi.

Noteikumi nr. 421,

05. .12.2000.,

Izdoti saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likuma 4.panta 2.punktu

Grozījumi:

MK not. nr. 61, 25. .01.2005.

<p>6. <u>Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi</u>
Nosaka mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību un to aizsardzības nosacījumus.</p>	<p><u>Noteikumi nr. 45,</u>
30.01.2001.,
<i>Izdoti saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likuma 4.panta 4.punktu, Meža likuma 36.pantu un 37.panta otro daļu</i></p>	<p><u>Grozījumi:</u>
MK not. nr.378,
31.05.2005.</p>
<p>7. <u>Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā</u>
Nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā.</p>	<p><u>Noteikumi nr. 189,</u>
08. 05. 2001.,
<i>Izdoti saskaņā ar Meža likuma 13. pantu un 37.panta pirmo daļu</i></p>	<p><u>Grozījumi:</u>
MK not. Nr. 83,
26.02.2002.;
MK not. Nr. 115,
08.02.2005.;
MK not. Nr. 343,
17.05.2005.</p>
<p>8. <u>Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situāciju izsludināšanu mežā</u>
Nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā.</p>	<p><u>Noteikumi nr.217,</u>
29.05.2001.,
<i>Izdoti saskaņā ar Meža likuma 28.pantu</i></p>	<p><u>Grozījumi:</u>
MK not. Nr. 802,
21.09.2004.
MK not. nr.187,
15.03.2005.</p>
<p>9. <u>Lauku apvidu zemes kadastrālās vērtēšanas noteikumi</u>
Nosaka vienotu kārtību, kādā veicama lauku apvidu zemes - lauksaimniecības, mežsaimniecības, ūdenssaimniecības un lauku apbūves zemes (turpmāk - zeme) - kadastrālā vērtēšana.</p>	<p><u>Noteikumi nr. 341,</u>
31.07.2001.,
<i>Izdoti saskaņā ar likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 4.panta otro, ceturto un septīto daļu</i></p>	<p><u>Grozījumi:</u>
MK not. nr. 510,
11.12.2001.;
MK not. nr. 146,
01.04.2003.</p>
<p>10. <u>Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu noteikšanas un sistematizācijas kārtība</u>
Reglamentē kārtību, kādā nosakāmi un sistematizējami nekustamā īpašuma lietošanas mērķi.</p>	<p><u>Noteikumi nr. 344,</u>
31.07.2001.,
<i>Izdoti saskaņā ar likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 4.panta sesto daļu</i></p>	<p><u>Grozījumi:</u>
MK not. nr. 130,
26.03.2002.</p>
<p>11. <u>Kārtība, kādā zemes lietotājiem nosakāmi zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītiem būtiskiem postījumiem</u>
Nosaka kārtību, kādā zemes lietotājiem nosakāmi zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītiem būtiskiem postījumiem</p>	<p><u>Noteikumi Nr.345,</u>
31.07.2001.,
<i>Izdoti saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likuma 4.panta 6.punktu</i></p>	
<p>12. <u>Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs</u>
Nosaka galvenās ciršanas un kopšanas ciršanas kritērijus, kārtību mežaudzes atzīšanai par neproduktīvu, slimību inficēto vai kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību, cirsmu izveidošanas kārtību, koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.</p>	<p><u>Noteikumi Nr. 892,</u>
31.10.2006.,
<i>Izdoti saskaņā ar Meža likuma 13.pantu</i></p>	

<p>13. <u>Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā</u>
Nosaka kritērijus, kas piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā.</p>	<p><u>Noteikumi Nr.199,</u>
28.05.2002.,
Izdoti saskaņā ar likuma
"Par īpaši aizsargājamām
dabas teritorijām"
43. panta otro daļu</p>	
<p>14. <u>Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti</u>
Noteikumi nosaka kvalitātes normatīvus virszemes un pazemes ūdeņiem. 3. pielikums nosaka, ka Užavas upe posmā no Tērandes līdz grīvai ir iekļauta prioritāro ūdeņu sarakstā kā lašupe.</p>	<p><u>Noteikumi Nr.118,</u>
12.03.2002.,
Izdoti saskaņā ar likuma
"Par piesārņojumu"
12.panta otro daļu un
likuma
"Par vides aizsardzību"
18.panta otro daļu</p>	<p><u>Grozījumi:</u>
MK not.nr.446,
01.10.2002.;
MK not.nr.752,
04.10.2005.</p>
<p>15. <u>Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus</u>
Noteikumi nosaka aizliegumu zivju resursu aizsardzības nolūkā veidot jebkādas šķēršļus uz Užavas upes.</p>	<p><u>Noteikumi nr. 27,</u>
15.01.2002.,
Izdoti saskaņā
Zvejniecības likuma
26.panta sesto daļu</p>	<p><u>Grozījumi:</u>
MK not. nr. 155,
21.02.2006.</p>
<p>16. <u>Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi</u>
Nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamās un aizliegtās darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.</p>	<p><u>Noteikumi nr. 415,</u>
22.07.2003.,
Izdoti saskaņā ar likuma
"Par īpaši aizsargājamām
dabas teritorijām"
14.panta otro daļu un
16.pantu</p>	<p><u>Grozījumi:</u>
MK not. nr. 898,
26.10.2004.
MK not. nr. 838,
08.11.2005.</p>
<p>17. <u>Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums</u>
Nosaka kārtību, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.</p>	<p><u>Noteikumi nr. 157,</u>
23.03.2004.,
Izdoti saskaņā ar likumu
"Par ietekmes uz vidi
novērtējumu" 23.1 panta
otro un trešo daļu, 23.3
panta 3.punktu, 23.4 panta
otro daļu, 23.5 panta
trešo, sesto, septīto un
astoto daļu</p>	
<p>18. <u>Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām</u>
Noteikumi nosaka valsts intereses un prasības nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritoriju izmantošanā un attīstībā. Saskaņā ar šiem noteikumiem Užavas polderim noteikts nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas statuss (1. pielikums).</p>	<p><u>Noteikumi nr. 684,</u>
9.12.2003.,
Izdoti saskaņā ar
Teritorijas plānošanas
likuma 7. panta pirmās
daļas 1. punktu</p>	<p><u>Grozījumi:</u>
MK not. nr. 142,
14.02.2006.</p>
19. <u>Meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi</u>	<p><u>Noteikumi nr. 272,</u>
8.04.2004.,</p>	

- Noteikumi nosaka prasības, kādas zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāievēro valsts, valsts nozīmes, pašvaldības, koplietošanas vai viena īpašuma meliorācijas sistēmu izmantošanā, kopšanā un saglabāšanā.
- Izdoti saskaņā ar Meliorācijas likuma 23.pantu*
20. Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi
 Nosaka teritorijas plānojumu izstrādāšanas, saskaņošanas, spēkā stāšanās, apturēšanas, grozīšanas, sabiedriskās apspriešanas un ievērošanas pārraudzības kārtību, kā arī nacionālā līmeņa teritorijas attīstības plāna saistošās daļas.
21. Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu
 Noteikumi nosaka Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu
- Noteikumi nr. 883, 19.10.2004.,
 Izdoti saskaņā ar Teritorijas plānošanas likuma 7.panta pirmās daļas 3. punktu*
22. Kārtība, kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, kā arī izmaksā un reģistrē atlīdzību
 Noteikumi nosaka kārtību, kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos (turpmāk – atlīdzība), un atlīdzības novērtēšanas metodiku; atlīdzības izmaksas un atlīdzības izmaksu reģistrācijas kārtību un termiņus.
- Noteikumi nr. 219
 21. 03.2006.
 Izdoti saskaņā ar likuma "Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos" 10.panta trešo daļu un 11.panta trešo daļu*
23. Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību
 Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību.
- Noteikumi nr. 234
 28.03.2006.
 Izdoti saskaņā ar likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 18.panta trešo daļu*
24. Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)
 Noteikumi nosaka kārtību, kādā novērtējama to paredzēto darbību ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000), kuru īstenošanai nav jāveic ietekmes uz vidi novērtējums; ziņojuma par kompensējošo pasākumu piemērošanu saturu, kā arī kārtību, kādā ziņojumu nosūta Eiropas Komisijai; kārtību, kādā sagatavo informatīvo ziņojumu par paredzēto darbību vai plānošanas dokumenta īstenošanu un iesniedz to Ministru kabinetā lēmuma pieņemšanai.
- Noteikumi nr. 455
 06.06.2006.
 Izdoti saskaņā ar likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 4.¹ panta otro daļu, 19.panta ceturto daļu un 23.⁵ panta 7.² daļu un likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 44.panta ceturto daļu*
25. Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)
- Noteikumi nr. 594
 18. 07. 2006.
 Izdoti saskaņā ar likuma "Par īpaši aizsargājamām*

tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām
ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un
ieviešanai

dabas teritorijām"
44.panta otro daļu

Noteikumi nosaka kritērijus, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklam (turpmāk – kompensējošie pasākumi), kompensējošo pasākumu piemērošanas kārtību un prasības ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai.

1.2.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības
Starptautiskās saistības un ES noteiktās saistības, kas attiecināmas uz dabas parku aizsardzību un apsaimniekošanu

1. Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEC “Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību” *Spēkā no 21.05.1992.*
Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību.
2. Par 1992.gada 5.jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību *LR likums, spēkā no 08. 09. 1995.*
Konvencijas mērķis ir nodrošināt dabas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.
3. Par 1979.gada Bernes konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību *LR likums, spēkā no 03. 01. 1997.*
Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.
4. Eiropas Padomes direktīva 79/409/EEK “Par savvaļas putnu aizsardzību” *Pieņemta 02.01.1997.*
Šī direktīva attiecas uz visu savvaļas putnu sugu aizsardzību, kas sastopamas to dalībvalstu Eiropas teritorijā, uz kurām attiecas Līgums. Tajā atrunāta šo sugu aizsardzība, pārzināšana un uzraudzīšana, un noteiktas to izmantošanas normas.
5. Eiropas Komisijas 1991. gada 6. marta Direktīva, ar ko groza Padomes Direktīvu 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību (91/244/EEK) *Pieņemta 06.03.1991.*
Papildinājumi Putnu direktīvai, kas nodrošina papildus aizsardzības nosacījumus sekojošām putnu sugām: *Anser albifrons albifrons, Aythya marila, Melanitta nigra, Anas clypeata, Tetrao tetrix britannicus, Pluvialis apricaria, Lymnocyptes minimus, Gallinago gallinago un Scolopax rusticola*

6. Par 1992.gada 5.jūnija Riodežaneiro Konvencijas par bioloģisko daudzveidību izpildi *MK rīkojums nr. 60, 10. 02. 1999.*

7. Par 1979.gada Bonnas konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību *LR likums, spēkā no 25. 03. 1999.*
 Konvencijas dalībvalstīs atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī, veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

8. Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25.jūnija Orhūsas konvencija *LR spēkā no 26.04.2002.*
 Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

1.2.3. Pašvaldību saistošie noteikumi

- Užavas pagasta apbūves un teritorijas izmantošanas noteikumi *Spēkā no 28.09.2005.
 Noteikumi nr.7, Užavas pagasta padomes lēmums nr.1*

1.3. Aizsargājamās teritorijas novērtējums, fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

1.3.1. klimats

Dabas parks "Užavas lejtece" atrodas Piejūras zemienē, un klimatiskos apstākļus galvenokārt nosaka jūras tuvums: Rietumu virzienā līdz Baltijas jūrai ir 4 km. Teritorijai raksturīga neliela gada temperatūras amplitūda, t.i., samērā vēsas vasaras un siltas ziemas ar nepastāvīgiem sala periodiem. Vidējā gaisa temperatūra februārī sasniedz -2°C , bet jūlijā $+17^{\circ}\text{C}$. Sniega sega nenoturīga. Gada nokrišņu daudzums svārstās 600 - 700 mm robežās. Valdošie ir Dienvidrietumu, Rietumu vēji. Pavasaris ir vēss, un veģetācijas attīstība aizkavējas, savukārt rudens periods ir ilgāks.

1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija

Parka teritorija atrodas Užavas palienē, smilšaino Baltijas jūras agrāko stadiju - fliovoglaciālo un limnoglaciālo (ledāju kušanas ūdeņu veidoto) - līdzenumu teritorijā. Tā ir Baltijas Ledusezera smilšaino līdzenumu zemākā daļa. No kvartāra laikmeta nogulumiem Užavas upes krastos atsedzas pelēkā morēna. Morēnā novēroti smilts un grants ieslēgumi [1].

1.3.3. Hidroloģija

Dabas parka hidroloģisko režīmu nosaka Užavas upe, polderu aizsargdambji un vaļējo meliorācijas grāvju tīkls, kas savienots ar upi. Teritorija ilgstošu lietavu un pavasara palu laikā applūst.

Užavas upe pieder jauktā tipa upēm: augštecē vidējais kritums ir 4.5 ‰, lejastecē tikai 0.1 ‰. Kritums no Dabas parka D gala līdz Z galam ir 1.7 m. Upe sākas Rietumkursas augstienes nolaidenumā un ietek Baltijas jūrā. Pavasara plūdu maksimums upē parasti tiek sasniegts aprīļa pirmajā dekādē (vēlākais aprīļa trešajā dekādē). Starpība starp agrāko un vēlāko ledus iešanu sasniedz 79 dienas. Pavasara plūdus augstākais ūdenslīmenis sasniegts pie Tērandes 1935. gadā – 365 cm virs “0” atzīmes. Vasaras plūdi sākas ar strauju ūdenslīmeņa celšanos un lēnu krišanu [1]. Sateces baseins Užavas upei līdz Sisei ir 450 km², līdz polderu vidusdaļai (bijušai siena miltu fabrikai – turpmāk SMF) ir 462 km².

Pēc caurplūduma mērījumiem 1986. gada pavasarī, lielākās caurplūduma vērtības novērotas 2. aprīlī - 13.8 m³/sek dabas parka D pierobežā un 16.4 m³/sek pie SMF. Užavas pavasara palu maksimālais caurplūdums aprēķināts, kā analoģu izmantojot hidrometrisko posteni Užava – Tērande ar sateces baseinu 440 km² [3].

Pavasara palu maksimālie caurplūdumi (Q) ar 1%, 2%, 5% un 10% nodrošinājumu ir sekojoši:

dabas parka D galā

Q1%=59.5 m³/sek; Q2%=52.8 m³/sek; Q5%=43.8 m³/sek; Q10%=37.4 m³/sek,

pie SMF

Q1%=61.1 m³/sek; Q2%=54.2 m³/sek; Q5%=44.9 m³/sek; Q10%=38.4 m³/sek,

poldera lejas galā

Q1%=61.1 m³/sek; Q2%=54.2 m³/sek; Q5%=44.9 m³/sek; Q10%=38.4 m³/sek.

Vasaras – rudens plūdu maksimālie caurplūdumi ar nodrošinājumu 10% un 25% ir:

dabas parka D galā

Q10%=19.0 m³/sek; Q25%=14.7 m³/sek,

pie SMF

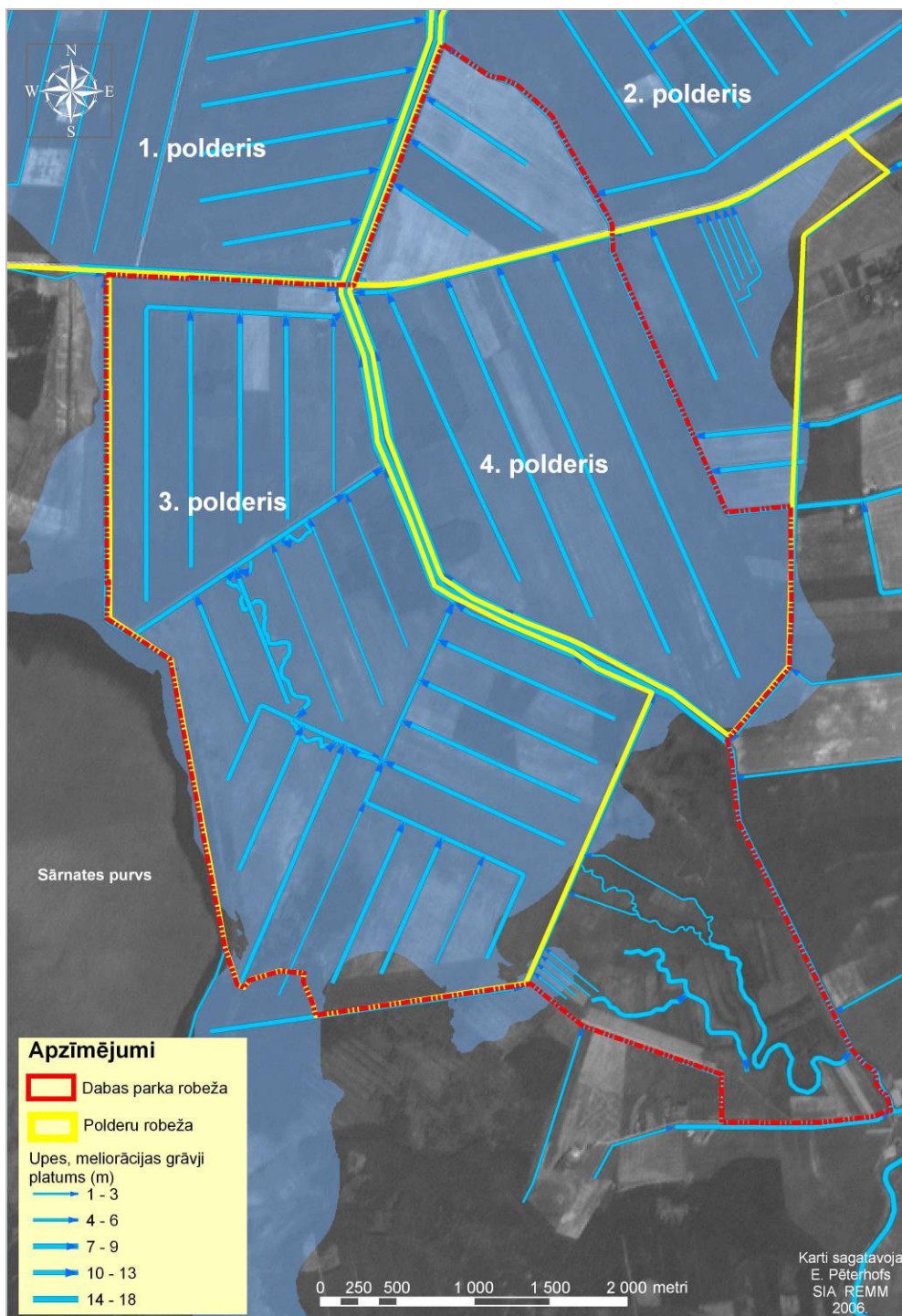
Q10%=19.5 m³/sek; Q25%=15.1 m³/sek,

poldera lejas galā

Q10%=19.5 m³/sek; Q25%=15.1 m³/sek.

Aprēķinātie ūdenslīmeņi (H) pēc Užavas hidrometriskajā postenī 25 gadu laikā uzkrātās informācijas ir sekojoši:

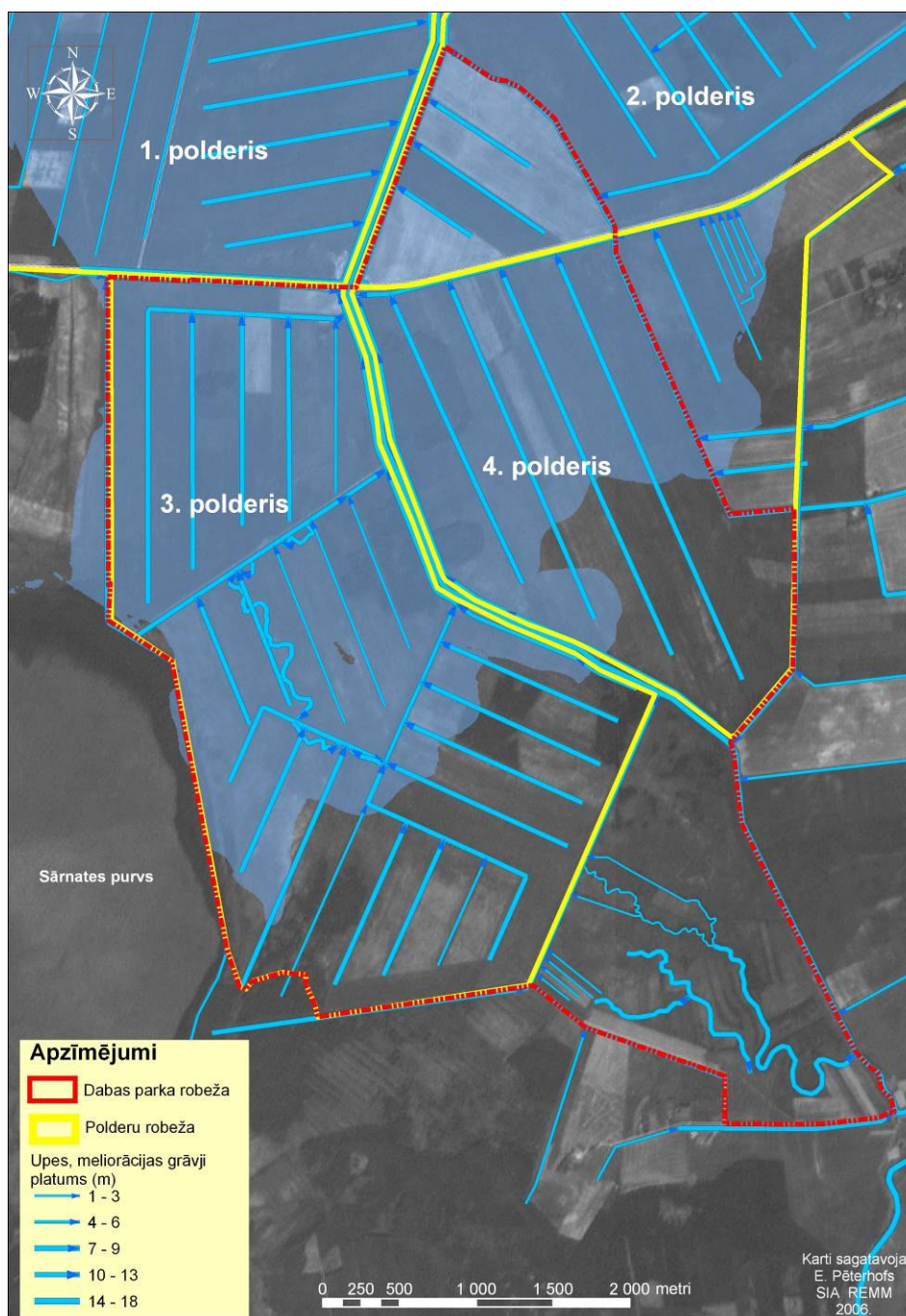
Vieta	Pavasara palu maksimālie līm.				Vasaras - rudens palu maksimālie līm.		Nominālie līm.	
	H1%	H2%	H5%	H10%	H10%	H25%	H2%	H5%
Pie SMF	4.40	4.15	3.90	3.70	2.50	2.00	2.20	1.75
Dabas parka D galā	6.65	6.40	6.05	5.75	4.55	3.95	4.15	3.45

2. att. Applūstošās teritorijas (gaišzilā krāsā) pie maksimālā pavasara palu līmeņa ar nodrošinājumu 1%.

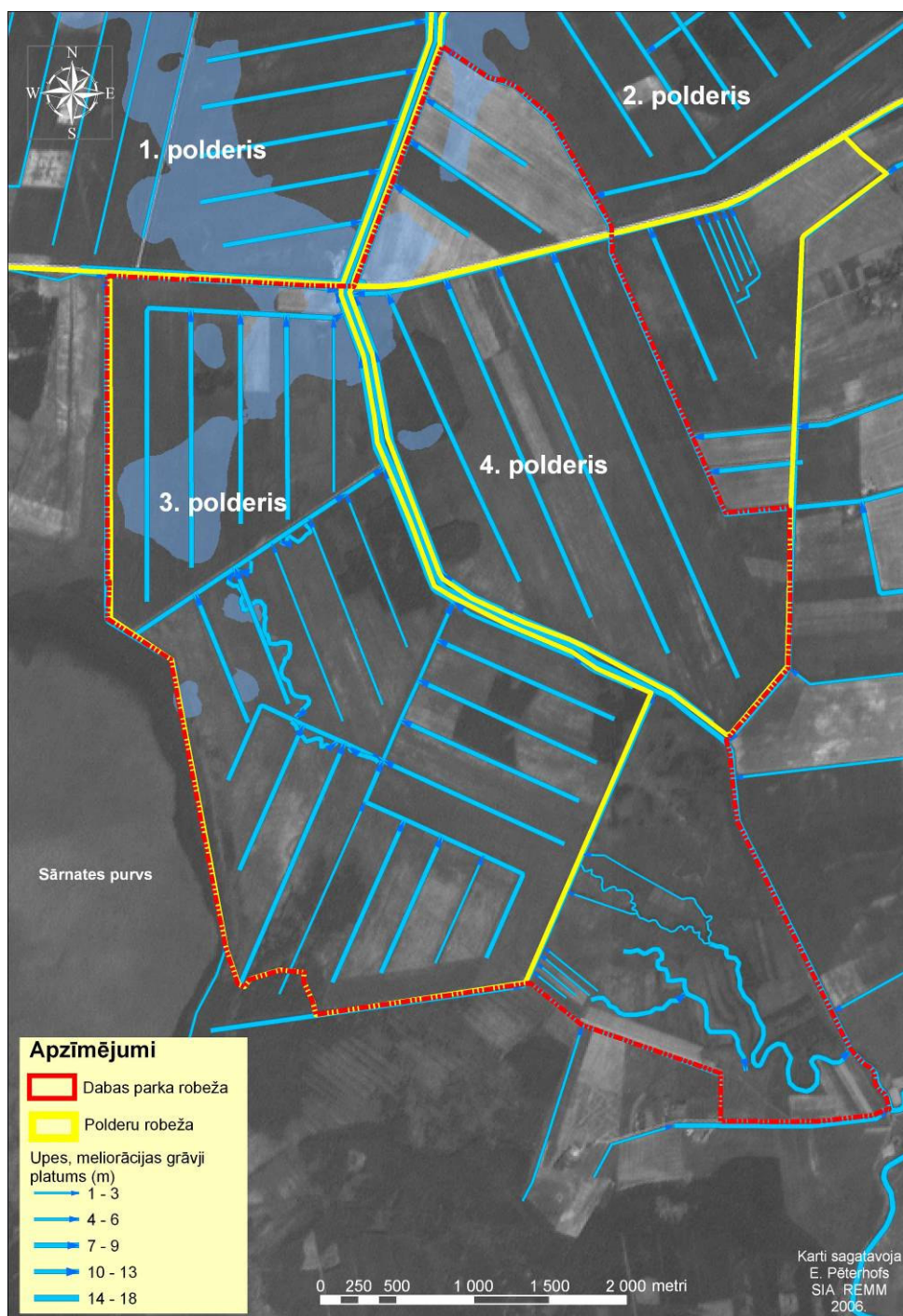
Modelējot applūstošās teritorijas pie maksimālajiem ūdens līmeņiem, redzam, ka situācija ir krasi atšķirīga pavasara un vasaras – rudens periodā (2.-4. att.). Ja pavasarī ar varbūtību reizi simts gados iespējama praktiski visas dabas parka teritorijas applūšana (2. att.), tad vasaras un rudens plūdu laikā nekas tamlīdzīgs netiek novērots (4. att.). Vasarā un rudenī plūdu laikā zemju platības cieš no pārlieku mitruma, bet neveidojas plaši ūdens klajumi, kā tas notiek pavasara palu laikā. Gandrīz katrā desmitgadē reizi palu laikā applūst puse no dabas parka teritorijas (3. att.). Applūdušās teritorijas, iespējams, var būt arī mazākas, jo aizsargdambji daļu no palu

ūdeņiem aiztur. Apskatot applūdušo teritoriju pie maksimālā ūdens līmeņa, skaidri redzama robežšķirtne starp 3. polderi un Sārnates purva teritoriju.

3. att. Applūstošās teritorijas (gaišzilā krāsā) pie maksimālā pavasara palu līmeņa ar nodrošinājumu 10%.

Užavas palienēs samērā sekli atrodas ūdens necaurlaidīgi māli. Virs māliem atrodas putekļu smiltis ir piesātinātas ar ūdeni un plūstošas. Gruntsūdens līmenis pirms upes regulēšanas bija 0.3-0.5 m. Dabas parka dienvidu galā, kur upes gultne atrodas daudz dziļāk krastos un tos nosusina, gruntsūdens līmenis sasniedz 1.8 m dziļumu. Poldera DR daļā pie Sārnates purva morēnas māli paceļas ļoti augstu un praktiski ir ūdens necaurlaidīgi. Vidējais gruntsūdens līmenis šeit ir 0.4 m. Ap purvu gruntsūdens līmenis ir augsts, bet uz jūras pusi, kur labāki noteces apstākļi, tas pazeminās.

4. att. Applūstošās teritorijas (gaišzilā krāsā) pie maksimālā vasaras – rudens plūdu līmeņa ar nodrošinājumu 10%.

Vajadzība regulēt Užavas upi radās jau pagājušā gadsimta divdesmitajos gados, kad pavasaros un dažkārt arī pēc ilgstošām lietavām vasarā un rudenos applūda lielākā daļa no Užavas pļavām. Mazā krituma dēļ upes ūdens līmenis palu laikā izlīdzinājās ar Baltijas jūras līmeni un plašās palienes applūda. Pēc upes gultnes regulēšanas (iztaisnošanas un padziļināšanas) 1928. gadā tika atrisināts noteces jautājums un varēja sākties palieņu pļavu nosusināšana. Tika nodibinātas vairākas meliorācijas sabiedrības ar mērķi - nosusināt Užavas pļavas. Šajā laikā tika izrakti novadgrāvji 90 km kopgarumā un nosusināti 5500 ha pļavu platības. Līdz 1960. gadam novadgrāvji

jau bija aizauguši, piesērējuši, arī Užavas upe. Ūdens tecēšanas ātrums bija ievērojami samazinājies, kas veicināja upes tālāku aizaugšanu. Tādēļ tika nolemts veikt atkārtotu upes gultnes regulēšanu un polderu ierīkošanu, kas tika realizēta laikā no 1961. – 1967. gadam. Tika izrakti apvadkanāli, izveidoti polderu aizsargdambji, ierīkots 136 km vaļējo novadu un susinātājgrāvju tīkls, 8 km ekspluatācijas ceļi ar nepieciešamajām caurtekām un slūžām (regulatoriem). Daļēji veikta platību kultūrtehniskā apgūšana. 1971. – 1972. gadā tika ierīkota upes kreisā krasta D poldera divpusēja mitruma režīma regulēšana. Platību apūdeņošana tika veikta ar ūdeņu uzstādīšanu. 1972. gadā tika izstrādāts projekts polderos uzkrājušos palu ūdeņu atsūkņēšanai ar pārvietojamiem lieljaudas sūkņiem un 1. poldera 105 ha platības laistīšanai. Šis projekts netika realizēts [1],[2].

Poldera ģenerālplānā kā platību nosusināšanas pamatvariants bija paredzēts centralizētas sūkņu stacijas, maģistrālo kanālu un krājbaseinu ierīkošana. Izstrādājot precīzus sūkņu darbības režīma grafikus, iespējams komplekss nosusināšanas – apūdeņošanas sūkņu risinājums. Maģistrālo kanālu un krājbaseinu dziļums projektēts ar apsvērumu, lai nodrošinātu ūdens pieteci sūkņiem jau sniega kušanas perioda sākumā. Pavasara plūdu 10% varbūtīgās noteces slānis Ventpils rajonā ir 110 mm. Tas nozīmē, ka no visas polderu platības jānovada 3 milj. m³ ūdens. Ar plānotajām sūkņu jaudām šāds ūdens daudzums bija jāatsūknē 15 diennaktīs, kas atbilst platību apstrādāšanas agrotehniskajām prasībām. Vasaras veģetācijas perioda kopējā poldera notece ir 1.96 m³/sek. Projektā bija paredzēta šo ūdeņu uzkrāšana un izmantošana platību laistīšanai [2].

Aizsargdambji un regulatori projektēti ar aprēķinu, lai lauksaimniecības zemes aizsargātu no pavasara palēm ar pārsniegšanas varbūtību 5% (atkārtošanās iespēja - reize 20 gados). Laika gaitā aizsargdambji ir nosēdušies, to augstums samazinājies, regulatoru ierīces nolietojušās, un tās nespēj aizsargāt no applūšanas arī pie zemākiem palu un plūdu ūdens līmeņiem. Polderu regulatori šobrīd netiek darbināti, jo to darbināšanai nepieciešamie mehānismi nav tehniskā kārtībā. Arī polderu apsaimniekošanas ceļi ir nosēdušies, nepieciešama to rekonstrukcija. Daudzviet vērojami bebru radīti aizsargdambju bojājumi (bebri dambjos izveidojuši alas). Viskritiskākajā stāvoklī šobrīd ir aizsargdambji, kas atrodas Z no SMF. Savukārt aizsargdambji, kas atrodas D virzienā no SMF, ir salīdzinoši labā stāvoklī. Tomēr regulāras dambju pārplūšanas rezultātā tie var tikt noskaloti, un lauksaimniecības palieņu apsaimniekošana tad var kļūt apgrūtināta un ekonomiski neizdevīga.

Lai uzturētu nepieciešamos augsnes mitruma apstākļus, poldera teritorijā nepieciešams veikt valsts meliorācijas sistēmas būvju rekonstrukciju (pēc projektēšanas un informācijas valsts uzņēmuma “Meliorprojekts” sagatavotās informācijas). Lauku atbalsta dienesta Ziemeļkurzemes reģionālā lauksaimniecības pārvalde ir sagatavojusi Užavas polderu rekonstrukcijas projektu. Plānots teritoriju sadalīt 4 neatkarīgos polderos, rekonstruēt aizsargdambjus un regulatorus, lai tie spētu aizsargāt platības no pavasara palu ūdeņiem ar 1% pārsniegšanas varbūtību (reizi 100 gados). Tiem jānodrošina ārējās noteces novadīšana Užavas upē pa esošajiem apvadkanāliem, bet iekšējās noteces pārsūkņēšanai nepieciešams izbūvēt katram polderim atsevišķu sūkņu staciju.

Užavas polderu rekonstrukcijas plāns

1. polderis (*sk .karti 4. PIELIKUMĀ.*)

Užavas kreisā krasta ziemeļu daļa. Poldera platība 680 ha. Visa teritorija ir lauksaimniecībā izmantojamā zeme. Plānotie darbi:

- aizsargdambja rekonstrukcija - 4,1 km;
- autoceļa Ziras - Venzava klātnes paaugstināšana - 2,1 km;
- aizsargdambja – saimniecības ceļa gar poldera ziemeļu un rietumu malu paaugstināšana – 4,2 km;
- apvadkanāla gar poldera ziemeļu un rietumu malu, kā arī regulatora renovācija – 4,3 km;
- sūkņa stacijas ($1 \text{ m}^3/\text{s}$) un krājbaseina būvniecība.

2. polderis

Užavas labā krasta ziemeļu daļa. Platība 590 ha. Lauksaimniecībā izmantojamā zeme (LIZ) 540 ha, mežs 50 ha. Plānotie darbi:

- aizsargdambja gar Užavas upi rekonstrukcija - 3,2 km;
- autoceļa Ziras – Venzava klātnes paaugstināšana – 3,2 km;
- aizsargdambja – saimniecības ceļa gar poldera ziemeļu un austrumu malu paaugstināšana – 4,4 km;
- apvadkanāla gar poldera ziemeļu un austrumu malu un regulatora renovācija, nepieļaujot Strazdes upes ūdeņu ieplūšanu atsūkņējamā platībā – 4,1 km;
- sūkņa stacijas ($0,8 \text{ m}^3/\text{s}$) un krājbaseina būvniecība.

3. polderis

Užavas kreisā krasta dienvidu daļa. Platība 580 ha. LIZ 510 ha, mežs 70 ha. Plānotie darbi:

- aizsargdambja gar Užavas upi rekonstrukcija 2,7 km;
- aizsargdambja gar autoceļu Ziras – Venzava ierīkošana – 1,2 km;
- aizsargdambja gar Sārnotes purvu un poldera dienvidu malu renovācija – 7,2 km;
- apvadkanāla gar Sārnotes purvu un poldera dienvidu malu renovācija – 8,3 km;
- sūkņa stacijas ($0,8 \text{ m}^3/\text{s}$) un krājbaseina būvniecība.

4. polderis

Užavas labā krasta dienvidu daļa. Platība 420 ha. LIZ 400 ha, mežs 20 ha. Plānotie darbi:

- aizsargdambja gar Užavas upi rekonstrukcija - 3,1 km;
- aizsargdambja gar poldera austrumu malu paaugstināšana - 3,4 km;
- apvadkanāla gar poldera austrumu malu un regulatora renovācija, nepieļaujot Dižgrāvja ūdeņu ieplūšanu atsūkņējamā platībā - 3,1 km;
- sūkņa stacijas ($0,6 \text{ m}^3/\text{s}$) un krājbaseina būvniecība.

Polderu būvniecībai un sūkņu staciju ekspluatācijai nepieciešami papildus elektroapgādes resursi.

1.3.4. Augsne

Teritorijā galvenokārt pārstāvētas smilšainas augsnes, kas veidojušās uz smilts un kūdras nogulumiem. Dominē velēngleja, palieņu un podzolētās gleja augsnes, kas formējušās Užavas upes palienēs. Augsnes reakcija pārsvarā ir neitrāla.

1.4. Aizsargājamās teritorijas sociālās un ekonomiskās situācijas apraksts

1.4.1. Iedzīvotāji, zemes īpašnieki, apmeklētāji

Dabas parka teritorija nav apdzīvota. Zemju īpašnieki un nomnieki ir Užavas un Ziru pagasta iedzīvotāji, kas izmanto zemes lauksaimnieciskajā ražošanā. Arī nelielās meža platības tiek apsaimniekotas. Nelielu daļu no meža platībām apsaimnieko A/S „VAS LVM”. Teritoriju pavasara palu periodā apmeklē neliels skaits interesentu – putnu vērotāju. Apkārtnes iedzīvotāji izmanto Užavas upi sporta makšķerēšanai.

1.4.2. Aizsargājamās teritorijas izmantošanas veidi

Dabas parka teritorija tiek izmantota lauksaimnieciskām un mežsaimnieciskām vajadzībām. Šobrīd apsaimniekota tiek praktiski visa dabas parka teritorija.

No 1251 ha lauksaimniecībā izmantojamām zemēm 789 ha aizņem pļavas, 424 ha tīrumi (labības, rapšu un griķu tīrumi), 39 ha krūmāji (*sk. karti 2. PIELIKUMĀ*).

No 150 ha meža zemēm 0.9 ha aizņem bērzu platlapu āreņi, 66 ha bērzu šaurlapu kūdreņi, 83 ha – bērzu, ošu un melnalkšņu platlapu kūdreņi. Mežaudžu vecums svārstās no 3 gadiem (nesen ar bērzu apstādītas lauksaimniecības zemes) līdz 96 gadiem. Vidējais audžu vecums – 60 gadi. Lielākajā daļā mežaudžu pēdējo 10 gadu laikā veiktas cirtes.

Dabas parka teritorijā notiek medības. Galvenie medījamie dzīvnieki - meža cūkas, staltbrieži, stirnas. Ūdens putnu medības šeit nav populāras. Medību platības parka teritorijā apsaimnieko SIA “Skoks”.

1.4.3. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju

Lielākā dabas parka teritorijas daļa šobrīd aizņemta ar daudzgadīgiem zālājiem, bet acīmredzams ir tīrumu īpatsvara pieaugums pēdējā gada laikā, kas būtiski palielina teritorijas antropogēno noslogojumu. 2005. gadā sējumos dominē labība, mazākās platībās tiek audzēts rapsis un griķi. Tas, iespējams, saistīts ar izmaiņām lauksaimniecības subsidēšanas politikā vai arī ar neskaidrībām dabas parka teritorijas izmantošanā nākotnē. Tālākās izmaiņas zālāju un aramzemju platību proporcijā varētu mazināties pēc dabas aizsardzības plāna izstrādes un apstiprināšanas. Vietējais pieprasījums lopbarības siena ražošanai joprojām ir augsts.

Lauku atbalsta dienesta Ziemeļkurzemes reģionālā lauksaimniecības pārvalde 2005. gadā iesniegusi pieteikumu ietekmei uz vidi novērtējumam Valsts meliorācijas sistēmas “Užavas polderis” 1.poldera rekonstrukcijai. Atjaunojamā poldera platība 680 ha.

2. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS

2.1. Aizsargājamā teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un faktori, kas to ietekmē

Dabas parka lielākā vērtība ir te sastopamā putnu fauna. Pirmkārt, tie ir putni, kas šeit uzturas migrāciju laikā, rodot sev atpūtas un barošanās iespējas. Arī pavasarī un vasarā te sastopami ligzdojoši un klejojoši putni, kuri var piesaistīt interesentu uzmanību. Putnu faunas kvalitatīvo un kvantitatīvo sastāvu, kā arī telpisko izvietojumu ietekmē teritorijas lauksaimnieciskā izmantošana. Putni vislabprātāk izmanto tīrumu platības gan pavasarī, gan vasarā. Arī kultivētās pļavas tiek izmantotas ligzdošanai un pēc nopļaušanas - ganībām. Dažādu lauksaimniecības kultūru īpatsvara izmaiņas parka teritorijā var ietekmēt putnu faunu. Pēc 2006. gada novērojumiem redzams, ka vairāk putnus piesaista tīrumi, bet jāņem vērā tas apstāklis, ka parka teritorija atrodas ļoti plašas agroainavas kompleksā. Uz ziemeļiem no parka vienlaidus pļavas un tīrumi plešas vairāku desmitu km garumā. Dabas parks šajā kompleksā aizņem mazāk kā 5 %. Tas nozīmē, ka, pasliktinoties apstākļiem dabas parkā, putni ceļošanas laikā var apmesties blakus teritorijā. Arī 2006. gada pavasarī ievērojami ūdensputnu bari tika novēroti blakus dabas parka teritorijai.

Draudi šeit sastopamajām putnu sugām saistīti ar iespējamu ķīmisku preparātu izmantošanu lauksaimnieciskajā ražošanā. Kā traucējošs faktors iespējams polderu piespiedu nosusināšana pavasaru palu laikā, tādējādi saīsinot ceļojošo putnu uzturēšanās laiku Užavas palieņu pļavās.

Kā vērtībai parka teritorijā uzmanība pievēršama arī Užavas upei, kurā sastopama salīdzinoši bagāta ūdens dzīvnieku fauna. Tur dzīvojošās lašveidīgās zivis un sapali liecina par labu ūdens kvalitāti.

2.2. Ainaviskais novērtējums

Dabas parks atrodas Piejūras zemienes teritorijā, kas ir Baltijas Ledusezera smilšaino līdzenumu zemākā daļa. Atklātā lauku ainava, kas mijas ar nelieliem meža puduriem, veido Užavas pļavu āraines ainavu telpu. Teritorijā dominē līdzens reljefs. Meliorācijas rezultātā iztaisnotā Užavas upes gultne uzskatāma par ainavu degradējošu faktoru.

2.3. Biotopi, dabas aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos un Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos un konvencijās minētie īpaši aizsargājamie biotopi, to sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori

Parka teritorijā dominē antropogēni izmainīti biotopi: tīrumi un kultivētas pļavas. Tikai nedaudz (~10% no kopējās parka platības) aizņem mežs (2 .*tabula*, 2. *PIELIKUMS*) . Parkā nenozīmīgās platībās (0.4 ha) sastopams Latvijā aizsargājamais biotops – vecupes. ES nozīmes aizsargājamo biotopu parka teritorijā nav.

2. tabula
Biotopi dabas parkā "Užavas lejtece"

Biotopa klasifikācijas kods	Biotopa nosaukums	Platība ha	% no kopplatības
F.3.3.2.	Bērzu platlapu āreņi	0.9	0.1
F.3.3.3.	Bērzu šaurlapu kūdreņi	66	4.8
F.3.3.4.	Bērzu platlapju kūdreņi	55	4
F.3.4.2.	Melnalkšņu platlapju kūdreņi	9.1	0.5
F.3.5.2.	Ošu platlapju kūdreņi	18.9	1
F.6.1	Augsto kārklu un vītolu krūmāji	38.5	2.1
I.3.6.	Kultivētas pļavas un ganības	780	68.9
I.3.6.	Daļēji dabīgas kultivētas pļavas un ganības	9.4	0.7
I.1.	Labības tīrumi	341	9.9
I.1.	Griķu tīrumi	62	4.4
I.2.2.	Kartupeļu tīrumi	0.4	0
I.4.2.	Rapša tīrumi	20.1	1.4
K.5.	Ceļi	11.1	0.8
C.5	Vecupes*	0.4	0
D.	Upes	12.2	0.8
M.5.	Meliorācijas grāvji	9	0.6
Kopā		1434.0	100.0

* Latvijā aizsargājams biotops

Kultivētas pļavas un ganības (I.3.6.)

Visa pašreizējo pļavu teritorija tikusi arta. Par to liecina augu segas struktūra, dabisko pļavu indikatorsugu iztrūkums vai to minimāla sastopamība. Atkarībā no apsaimniekošanas intensitātes un augsnes apstākļiem teritorijā ir sastopamas atšķirīgas kultivētas pļavas. Lielākajā daļā pļavu dominē parastā kamolzāle *Dactylis glomerata*, retāk pļavas timotiņš *Phleum pratense*. Kā kondominants šajās augu sabiedrībās bieži sastopama baltā smilga *Agrostis gigantea*, ložņu vārpata *Elytrigia repens* un meža suņuburkšķis *Anthriscus sylvestris*. Sugu sastāvs te sevišķi vienveidīgs, neielabotu pļavu indikatorsugas te vispār nav sastopamas.

Samērā laba augu segas struktūra ir pļavās teritorijas dienvidrietumu malā. Šeit ir sēta pļavas lapsaste *Alopecurus pratensis*, vietām kā kondominants aug pūkainā pļavauzīte *Helictotrichon pubescens*. Sugu daudzveidība te ir ievērojami lielāka, nelielā skaitā sastopamas arī 2-3 dabisko pļavu indikatorsugas. Pareizi apsaimniekojot pļavas, paredzama to botāniskās daudzveidības uzlabošanās.

Vistuvāk bioloģiski vērtīga zālāja statusam no botāniskā viedokļa ir neliela pļava Užavas kreisajā krastā pie parka austrumu robežas. Te dominē parastā ciņusmilga *Deschampsia cespitosa*. Pļavas tipu grūti noteikt, jo saimnieciskās darbības rezultātā te saglabājušās tikai nedaudzas raksturīgās un konstantās sugas. Vadoties pēc dominējošās sugas un mitruma apstākļiem, pļava veidojas par pļavas bitenes *Geum rivale* pļavu (E.3.2.5.), taču te nelielās grupās sastopama arī zilganā seslērija *Sesleria*

caerulea, kas neizslēdz zilganā seslērijas pļavas izveidošanos (E.3.3.2.). Pļavā reģistrētas 4 dabisko pļavu indikatorsugas, no kurām visā pļavā gandrīz vienmērīgi ir sastopama zeltainā gundega *Ranunculus auricomus*.

No botāniskā viedokļa nozīmīgākā ir pļava Užavas kreisajā krastā pie dabas parka austrumu robežas. Tai ir drošas perspektīvas atgriezties dabiskas pļavas statusā, ja pļavu regulāri pļaus. Šajā pļavā aug arī Latvijas Sarkanās grāmatas 3. kategorijā ierakstīta augu suga – maurloks *Allium shoenoprasum*, kas lielākoties sastopama upju ielejās. Samērā laba perspektīva palielināt bioloģisko vērtību ir arī pļavām dabas parka teritorijas dienvidrietumu malā. Šajā teritorijā konstatēts Latvijas Sarkanās grāmatas 3. kategorijā ierakstīts augs – sīkais āboliņš *Trifolium dubium*, kas gan Latvijas rietumu daļā ir samērā plaši izplatīts. Pārējās pļavas no botāniskā viedokļa ir nevērtīgas un, ņemot vērā to pašreizējo stāvokli, nav paredzama to atgriešanās dabiskas pļavas statusā.

Pašreiz pļavas tiek izmantotas siena ieguvei. Kā ganības tās netiek izmantotas. Būtiskākais pļavu ietekmējošais faktors ir to apsaimniekošanas veids (pļavu ielabošana arot, sējot, mēslojot) vai neapsaimniekošana, kas veicina pļavu aizaugšanu.

Meži (F.)

Mežu puduri aug uz ļoti auglīgām augsnēm. Tie daļēji applūst. Šie faktori būtiski ietekmē mežu zemsedzi - tā ir ļoti lekna. Bērzu, baltalkšņu un apšu mežos pamežu pamatā veido parastais krūklis *Frangula alnus*, zemsedzē dominē parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*, lēdzerkste *Cirsium oleraceum*, iesirmā ciesa *Calamagrostis canescens*, meža avene *Rubus idaeus*. Sūnaugu flora ir izteikti nabadzīga. Ošu un melnalkšņu mežos pamežā aug parastā ieva *Padus avium*, bet zemsedzē dominē meža un sīkziedu sprigane (pēdējā ir citzemju jeb adventīva augu suga) *Impatiens noli-tangere*, *I. parviflora*, lielā strutene *Chelidonium majus*, lielā nātre *Urtica dioica*, lielā krastkaņepe *Eupatorium cannabinum*, ķeraiņu madara *Galium aparine*, meža avene *Rubus idaeus*. Izcirstajā ošu – melnalkšņu mežā lielā skaitā aug parastais apinis *Humulus lupulus*, bet sūnaugu flora nav attīstīta. Mazskartajā ošu – melnalkšņu mežā ir vairāk epifītisko sūnu sugu, tai skaitā arī dažas dabisko meža biotopu indikatorsugas – tievā gludlape *Homalia trichomanoides* un lapsastes vienādvācelīte *Isothecium alopecuroides*.

Meži parka teritorijā ir bioloģiski nabadzīga. Botāniski vērtīgākais ir mežsaimnieciski neizmantotais ošu - melnalkšņu meža fragments. To var uzskatīt par potenciālu dabisko mežu. Te nelielā skaitā reģistrēta sagatavošanā esošās Latvijas Sarkanās grāmatas 1. kategorijā iekļautā sūnu suga – peļastes vienādvācelīte *Isothecium myosuroides*. Mežu biotopus būtiski ietekmē to mežsaimnieciskā izmantošana, kā arī mitruma režīma izmaiņas.

Grāvji un grāvmalas, ceļmalas (M.5.,K.5.)

Grāvji ir dziļi un plati, tāpēc te augošās augu sabiedrības aizņem samērā lielas platības. Grāvjos ūdens līmenis ir svārstīgs, tie reizēm izžūst. Atkarībā no mitruma apstākļiem grāvju dziļākajā daļā veidojas slaidā un pūslīšu grīšļa *Carex acuta*, *C. vesicaria*, parastās niedres *Phragmites australis*, parastā miežubrāļa *Phalaroides arundinacea*, platlapu vilkvālītes *Typha latifolia*, platlapu cemeris *Sium latifolium*, purva skalbes *Iris pseudacorus* audzes.

Daļa no augu sabiedrībām grāvju īslaicīgi applūstošajā daļā ir samērā bagātas ar sugām un veido dabiskajiem zālieniem tuvas fitocenozes, bet lielākā daļa augu sabiedrību grāvmalās ir monodominantas. Fragmentos ar dabiskām pļāvām raksturīgu veģetāciju dominē sarkanā auzene *Festuca rubra*, baltā madara *Galium album*, pļavas skarene *Poa pratensis*, te ir sastopamas arī neielabotu pļavu indikatorsugas. Monodominantās audzes pārsvarā veido parastais miežubrālis *Phalaroides arundinacea*, ložņu vārpata *Elytrigia repens*, bezakotu zaķauza *Bromopsis inermis*, lielā nātre *Urtica dioica* un meža suņuburkšķis *Anthriscus sylvestris*. Grāvju augšējā daļā un ceļmalās sastop nezāļu sugas, te konstatēts arī dārzebglis - topinambūrs *Helianthus tuberosus*. Grāvji un grāvmalas ir pusdabīgs biotops, kurā vietām sastopamas dabisko pļavu indikatorsugas. Grāvmalas kalpo kā sēklu bāze – no tām iespējama sugu atgriešanās kultivētajās pļavās.

Upes, regulēti upju posmi (D, M.4., C)

Grāvmalu veģetācijai līdzīga flora ir sastopama arī Užavas **upes krastos**. Upes bagarēšana tās lielākajā daļā ir ietekmējusi krastmalas augu sabiedrības, un tās nav uzskatāmas par dabiskām parastā miežubrāļa *Phalaroides arundinacea* – žogu dižtīteņa *Calystegia sepium* (E.5.1.6.) sabiedrībām. Kaut arī te pārsvarā dominē parastais miežubrālis *Phalaroides arundinacea*, iztrūkst šai sabiedrībai raksturīgās un konstantās augu sugas. Atsevišķos laukumos krastmalā dominē arī slotiņu ciesa *Calamagrostis epigeios* un ložņu vārpata *Elytrigia repens*. Sugu daudzveidība upes krastos ir neliela. Dažviet Užavas upē veidojas dzeltenās lēpes *Nuphar luteum*, dižās ūdenszāles *Glyceria maxima* un vairāku glīveņu *Potamogeton sp.* un ežgalvīšu *Sparganium sp.* sugu audzes.

Užavas kreisā krasta pieteka (parka D daļā) ir ar lēni tekošu vai pat stāvošu ūdeni. Arī te sastopamas jau iepriekš minēto sugu, kā arī smaržīgās kalmes *Acorus calamus* un dižmeldru grīšļa *Carex pseudocyperus* audzes. Te ir izteikta brīvi peldošo ūdensaugu sega, ko veido mazais un trejdaivu ūdensziņš *Lemna minor*, *L. trisulca*. Biotopi ir cilvēku darbības skarti, to flora ir nabadzīga, un tie nav uzskatāmi par dabiskiem. Lielāka floras daudzveidība ir mazāk skartajos, ar baltalkšņiem apaugušajos upes krastos, taču arī te nav sastopamas retāk izplatītas augu sugas. Pietekas augštecē pēc lauksaimniecības zemju meliorācijas nelielās platībās saglabājušās vecupes (C.5.), kas ir vienīgais Latvijā aizsargājamais biotops dabas parka teritorijā.

Krūmāji (F.6.)

Krūmāji ir sastopami gar Užavas upi un tās pieteku, atsevišķas grupas redzamas pļavās un gar grāvjiem. Upes tuvumā pārsvarā aug klūdziņu kārkls *Salix viminalis*, kā arī baltalksnis *Alnus incana*, bet citur galvenokārt sastop pelēko kārklu *Salix cinerea*, šķetru *S. pentandra*, blīgznu *S. caprea*, melnējošo kārklu *S. myrsinifolia*, kā arī nelielos daudzumos citas kārklu un vītoli sugas. Starp kārkliem krūmājos aug melnalksnis *Alnus glutinosa*, baltalksnis *A. incana*, purva un āra bērzs *Betula pubescens*, *B. pendula*.

Tīrumi (I)

Parka teritorijā ir graudaugu (I.1.), tai skaitā, griķu tīrumi, rapša tīrumi (I.4.2.), kā arī nelielā platībā kartupeļu tīrumi (I.2.2.). Te sastopama vienīgi nezāļu flora.

2.4. Sugas, dabas aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos un Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos un konvencijās minētās īpaši aizsargājamās augu, sēņu un dzīvnieku sugas, to sociālekonomiskā vērtība un sugas ietekmējošie faktori

Flora

Par dabas parka floru līdz šim ziņu nav. Teritorija atrodas Piejūras zemienes ģeobotāniskajā rajonā. Kopumā flora dabas parkā ir ļoti nabadzīga, jo nav sastopami dabiski biotopi.

Parkā nav sastopamas LR MK 2000. gada 14. novembra noteikumos Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" iekļautās augu sugas. Nav konstatētas arī augu sugas, kurām izveidojami mikroliegumi (LR MK 2001. gada 30. janvāra noteikumi Nr.45 "Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi) un EP Sugu un biotopu direktīvas II pielikumā ietvertās augu sugas. Latvijas Sarkanajā grāmatā iekļautās sugas ir apkopotas 3. tabulā.

3. tabula

Aizsargājamās augu sugas dabas dabas parkā "Užavas lejtece"

N.p. k	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	LSG	S	MIK	ES	Populācijas stāvoklis
Vaskulārie augi							
1.	<i>Allium schoenoprasum</i>	Maurloks	3				Apmierinošs
2.	<i>Trifolium dubium</i>	Sīkais āboliņš	3				Populācija minimāla
Sūnaugi							
1.	<i>Isothecium myosuroides</i>	Peļastes vienādvācelīte	1				Populācija minimāla

Apzīmējumi:

LSG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā (Andrušaitis, 2003);

ĪAS – īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396., 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004.);

MIK – sugas aizsardzības nodrošināšanai var dibināt mikroliegumus (MK noteikumi Nr. 45., 30.01.2001., tiek gatavoti grozījumi);

ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992), V – šīs direktīvas pielikums.

Tā kā visu aizsargājamo sugu populācijas ir nelielas, tās ir sevišķi jutīgas pret vides izmaiņām. Abu pļavu sugu saglabāšanai būtiski ir pareizi apsaimniekot pļavas, tās regulāri pļaujot, bet sūnauga peļastu vienādvācelītes *Isothecium myosuroides* eksistenci var apdraudēt mežsaimnieciskā darbība, kā arī biotopa nosusināšana.

Dabas parkā nav sastopamas pārtikā izmantojamās augu sugas, kā arī nozīmīgi ārstniecisko augu sugu resursi.

Fauna

Dabas parka teritorijas lielākā vērtība ir tās ornitofauna. Nozīmīgākais ir pavasara migrāciju laiks, kad šeit pulcējas daudzi tūkstoši ceļojošo putnu, lai atpūstos un

uzkrātu spēkus tālākam lidojumam. Vasaras periodā šeit sastopams salīdzinoši daudz ligzdojošo putnu, kā arī liels skaits klejojošu putnu.

Dabas parks "Užavas lejtece" iekļauts ES putniem nozīmīgo teritoriju sarakstā. Kā kvalificējošas sugas iekļaušanai šajā sarakstā tiek minētas: ziemeļu gulbis *Cygnus cygnus* (100-2000 īpatņu migrāciju laikā); sējas zoss *Anser fabalis* (1000-5000 īp. migrāciju laikā) un grieze *Crex crex* (50 pāru ligzdošanas laikā) [9].

Migrējošie putni

Pēc 2006. gada novērojumiem migrējošie putni, līdzīgi kā visā Rietumlatvijā, šeit ierodas līdz ar pirmajiem siltajiem pavasara cikloniem. Šajā gadā ziema Kurzemē bija salīdzinoši auksta un bagāta ar sniegu, bet pavasaris bija vēls, un siltās gaisa masas sasniedza Latviju tikai marta pēdējā dekādē. Sniega segai strauji kūstot, Užavas upes palienēs izveidojās plaši ūdens klajumi. Marta pēdējās dienās ieradās pirmie ceļotājputni (30. martā novēroti daži desmiti ziemeļu gulbju *Cygnus cygnus*, meža pīļu *Anas platyrhynchos* un ķīvītes *V. Vanellus*). Pēc 5 dienām applūdušās teritorijas jau bija samazinājušās par aptuveni 30%, bet dabas parka teritorijā novēroto migrējošo putnu skaits sasniedzis maksimumu – vairāk kā 7000 putnu (dažādu sugu pīles - *Anas platyrhynchos*, *Anas penelope*, *Anas crecca*, gulbji – *Cygnus cygnus*, *Cygnus columbianus*, *Cygnus olor*, zosis – *Anser fabalis*, *Anser Anser albifrons*, *Branta leucopsis*, *Branta canadensis*, kaijas – *Larus ridibundus*, *Larus canus* un citu sugu putni). Lielākais vairums putnu novērots uz rudens arumiem un pērnajiem labības rugājiem dabas parka ziemeļu daļā, abpus ceļam, kas savieno Ziras ar Liepājas – Ventspils autoceļu. 9. aprīlī applūdušās teritorijas jau bija samazinājušās līdz aptuveni 5% no sākotnējās platības. Putni, ~ 3000 pīļu, tika novēroti Užavas upē tās regulētajā posmā (sk. 5., 6. att). Pēc nedēļas parka teritorijā bija novērojami šeit ligzdojošie putni – lauku cīruļi un ķīvītes, kā arī dažas nelielas dzērvju grupas. Migrējošo putnu sugu sarakstu skatīt 4. tabulā.

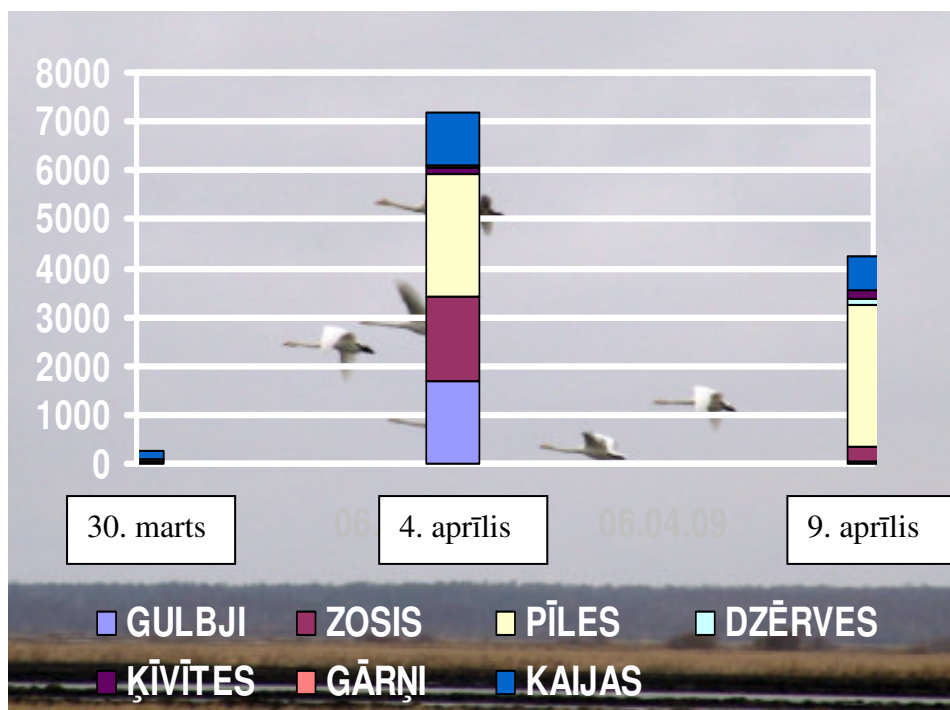
Migrējošo putnu skaits un teritoriālais izvietojums dažādos gados var būt atšķirīgs, to ietekmē lauksaimnieciskās aktivitātes dabas parka teritorijā, kā arī pavasara palu raksturs. Acīmredzams ir fakts, ka migrējošie zosveidīgie putni priekšroku dod pērnā gada arumiem un neuzartajiem labības tīrumiem. Pēc pēdējo gadu novērojumiem citviet Ziemeļkurmē ziemeļu gulbji un zosis pavasara ceļošanas laikā ļoti bieži apmeklē rapšu tīrumus.

Ievērojami putnu skaitu ietekmē applūdušo platību lielums. Putni bija novērojami visās ar ūdeni klātajās platībās, un to skaits samazinājās tiešā saistībā ar ūdens klajumu samazināšanos. Neskatoties uz to, ka ūdens līmenis šobrīd netiek regulēts, applūdušās teritorijas saglabājas īsu periodu un caurceļojošie putni pavasarī šeit uzturas tikai aptuveni 10 dienas. Līdz lauku pilnīgai apžūšanai, kas ilgst vismaz divas nedēļas, lauksaimnieciskās aktivitātes nenotiek. Tādēļ lauksaimniecības zemju apsaimniekošana pavasarī nevar traucēt migrējošos putnus, kas šeit uzturas tikai palu laikā. Jāatzīmē, ka augstāk minētās putnu sugas lielākos un mazākos baros novērotas uz tīrumiem visapkārt dabas parka teritorijai līdz pat Ventspils pilsētai, kur vien bija izveidojušās ūdens lāmas.

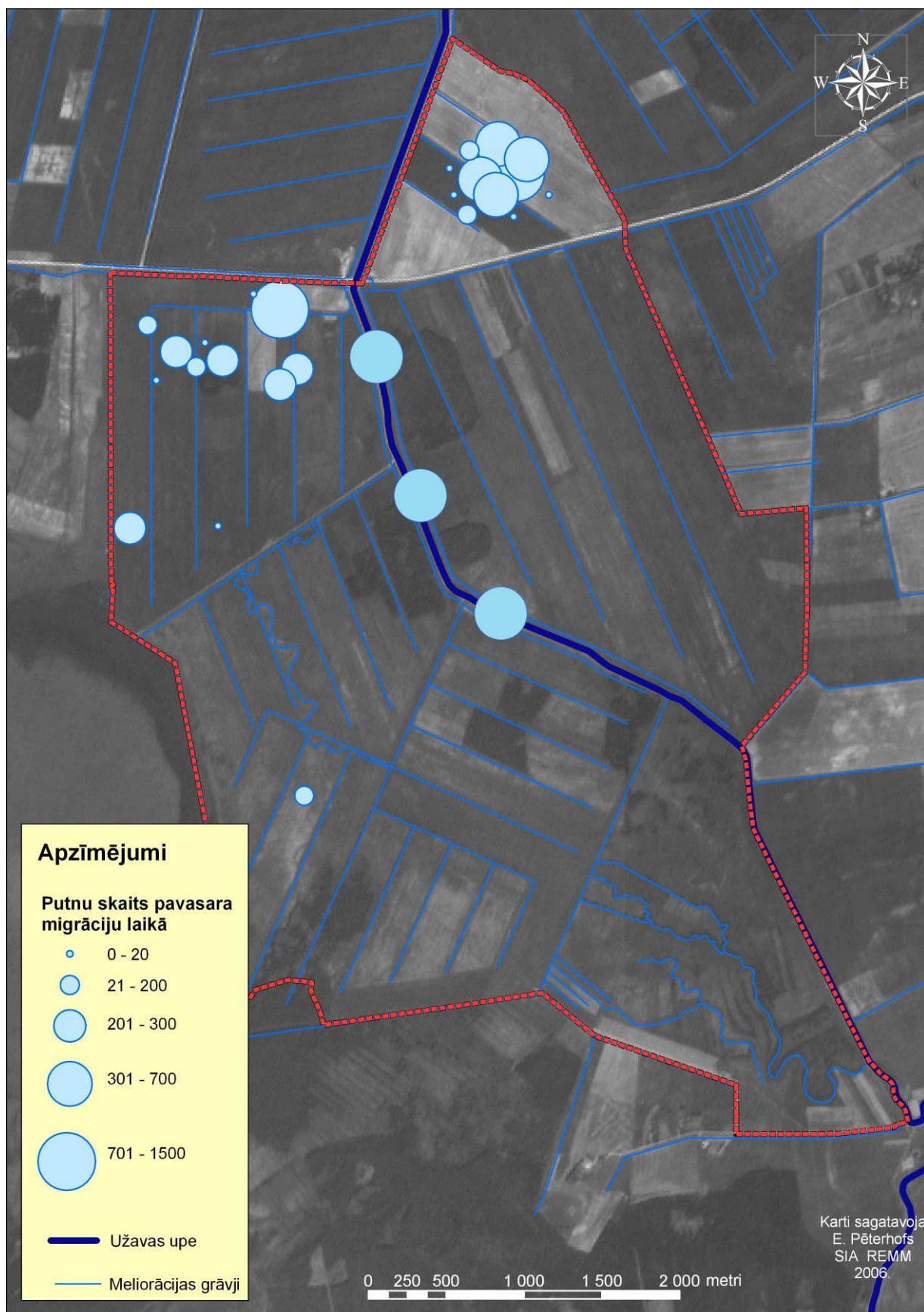
Atsevišķi jāvērtē apstākļi vasaras otrajā pusē un rudens migrāciju laikā, kad putni jau atgriežas no ligzdošanas vietām. Šajā laikā, regulējot ūdens līmeni novadgrāvjos, varētu radīt putniem labvēlīgus barošanās un atpūtas apstākļus. Tomēr jāatzīmē, ka tas iespējams tikai tad, ja appludināmajai platībai ir pietiekams ūdens pieteces

nodrošinājums no apkārtējām teritorijām. Sausā vasarā tas nav iespējams, jo ūdens uzkrāšanās notiek ļoti lēni, vienlaicīgi ar iztvaikošanu. Labākajā gadījumā ūdens var pietikt augsnes mitrināšanai, bet ne platību appludināšanai. Savukārt lietavu gadījumā pļavu un lauku appludināšana ir nevēlama lauksaimnieciskajai ražošanai, jo lauksaimniecības kultūras var izslīkt. Lielāka iespēja veikt platību appludināšanu varētu būt rudens lietavu laikā, kad raža ir novākta un netiek traucēta zemes apstrāde. Tas atsevišķos gados varētu sakrist ar laiku, kad Latviju šķērso rudens migrāciju vilnis. Regulējot ūdens noteci no grāvjiem upē un pretējā virzienā, iespējams radīt apstākļus, kādi nepieciešami ūdensputniem. Jāatzīmē tas, ka katrs no šeit esošajiem polderiem var tikt izmantots neatkarīgi no citiem.

Novērojumi 2006. gada rudenī liecina par to, ka dabas parks nav putniem nozīmīga teritorija rudens migrāciju laikā. Teritorija tika apmeklēta, sākot ar augusta otro pusi līdz oktobra vidum, arī septembra beigās un oktobra pirmajā nedēļā, kad Kurzemi šķērsoja liels skaits migrējošo zosu, dzērviu; daudzviet uz ziemāju sējumiem pulcējās gulbji. Dabas parka teritorijā minētie putni netika novēroti. Vienlaicīgi liels skaits šo putnu tika novērots pļavās un tīrumos citviet – Saldus, Liepājas, Ventspils un Talsu rajonā. Iespējams, tas saistīts ar to, ka dabas parka teritorijā netiek sēti ziemāji, līdz ar to tīrumu aršana notiek vēlāk, kad ceļojošie putni jau aizlidojuši.

5.att. 2006. gada pavasarī novērotie migrējošie putni dabas parkā "Užavas lejtece".

6 .att. 2006. gada pavasarī novērotās migrējošo putnu koncentrēšanās vietas laikā no 30. marta līdz 9. aprīlim.

Polderi pagājušā gadsimta 60.-jos gados ierīkoti ar mērķi regulēt hidroloģisko režīmu, lai veicinātu lauksaimniecisko ražošanu, to saglabājot kā galveno polderu darbības prioritāti. Ja polderu darbība ilgstoši netiek nodrošināta un platības regulāri applūdis, pastāv risks, ka daļa platību aizaus, jo zudīs ekonomiskais pamats lauksaimnieciskajai ražošanai. Jāņem vērā tas apstāklis, ka jau šobrīd ziemāji dabas parka teritorijā netiek sēti izslīkšanas riska dēļ. Ar kokiem un krūmājiem aizauguši lauki un neplautas pļavas nav piemērotas teritorijas migrējošo putnu atpūtai. Kā liecina novērojumi 2006. gadā, pamestās un aizaugušās lauksaimniecības zemes migrējošie ūdensputni neapmeklē. Tas ir nozīmīgs risks, kas būtiski var samazināt migrējošo putnu koncentrēšanos tieši dabas parka teritorijā, jo, kā minēts iepriekš, parks atrodas ļoti plašā agroainavu kompleksā. Ja apstākļi parka teritorijā kļūs nepiemēroti migrējošo putnu atpūtai, tie meklēs piemērotas vietas citur.

Polderu atjaunošanas gadījumā, ja pavasara palu apmēri ir nelieli, noslēdzot regulatorus un ierobežojot ūdens līmeņa celšanos polderos, parka teritorijā nozīmīgi ūdens klajumi var neveidoties. Tādā gadījumā ar polderu darbību var tikt ietekmēti migrējošo putnu uzturēšanās apstākļi. Tāpēc ūdens līmeņa regulēšana pavasara palu laikā parka teritorijā nebūtu pieļaujama, ja vien plūdu apmēri nav tādi, kas apdraud apkārtējās teritorijas infrastruktūru un cilvēku mītnes. Katru gadu parka teritorijā veicamas migrējošo ūdensputnu uzskaites, tādējādi kontrolējot lauksaimnieciskās ražošanas ietekmi uz putniem. Migrāciju laikā vēlama būtu sabiedrības iesaistīšana putnu novērošanā. Tas sekmētu izpratni par parka nozīmi putnu aizsardzībā. Tādēļ atbildīgajām institūcijām, kā arī sabiedriskajām organizācijām, vajadzētu veikt nepieciešamos pasākumus sabiedrības informēšanā, t.sk. ekskursiju organizēšanā, nepieciešamās tūrisma infrastruktūras izveidē (informācijas stendu izgatavošana, atpūtas un skatu vietu ierīkošana), informatīvu izdales materiālu izgatavošanā.

Ligzdojošie putni

Dominējošās ligzdojošo putnu sugas dabas parka teritorijā ir lauku cīrulis *Alauda arvensis*, ķīvīte *V. vanellus*, dzeltenās stērste *Emberiza citrinella* - atklātajās ainavās, žubīte *Fringilla coelebs* un vītiņš *Phylloscopus trochilus* - meža puduros (*4. tabula*). Nozīmīgākās retās un aizsargājamās putnu sugas, kas novērotas parka teritorijā 2006. gada ligzdošanas sezonā, ir paipala *Coturnix coturnix* (*2 ligzdojoši pāri*), pļavu lija *Circus pygargus* (*vismaz 2 pāri*), mazais ērglis *Aquila pomarina* (*1 pāris*). Lielākais skaits ligzdojošo putnu konstatēts uz tīrumiem (ķīvītes) un daudzgadīgos zālājos (lauku cīruļi).

2006. gadā dabas parka teritorijā novērotas tikai 4 griezes ar teritoriālu uzvedību, kas krasi atšķiras no skaita vērtējuma, kāds dots ES putniem nozīmīgo vietu sarakstā.

Vasaras vidū šeit satopams liels skaits klejojošu putnu: dzērves *G.grus*, baltie stārķi *C.ciconia*, mājas strazdi *Sturnus vulgaris*, vārnas *Corvus corone* u. c. sugas. Vairumā gadījumu šo putnu atrašanās dabas parkā saistīta ar lauksaimniecisko ražošanu, piemēram, pļavu pļaušanu. Pļavas pēc nopļaušanas ir piemērota barošanās vieta minētajām putnu sugām. Dažas nedēļas pēc pļavu nopļaušanas putni aizlido. Tas pats sakāms par labības tīrumiem pēc to nokulšanas. Tādēļ šo putnu skaits un teritoriālais izvietojums ir tieši saistīts ar lauksaimniecības aktivitātēm. Pārtraucot tās, putnu skaits būtiski samazināsies.

Ligzdojošos putnu dzīvotņu kvalitāti apdraud ķīmisko augu aizsardzības lietošana dabas parka teritorijā, kas novērota atsevišķos īpašumos. To lietošana dabas parka teritorijā ir jāpārtrauc, kā alternatīvu izmantojot bioloģiskos augu aizsardzības līdzekļus.

4. tabula
Dabas parka “Užavas lejtece” ornitofaunas saraksts

N.p.k.	Latviskais nosaukums (skaita vērtējums)	Latīniskais nosaukums	SG	IAS	MIK	Bernes k.	ES
1.	Paugurknābja gulbis(~300)	<i>Cygnus olor</i>					
2.	Mazais gulbis(~50)	<i>Cygnus columbianus</i>		+		+	+
3.	Ziemeļu gulbis(~1500)	<i>Cygnus cygnus</i>	III	+	+	+	+
4.	Sējas zoss(~1300)	<i>Anser fabalis</i>					
5.	Baltpieres zoss	<i>Anser albifrons</i>					
6.	Kanādas zoss(~20)	<i>Branta canadensis</i>					
7.	Baltvaigu zoss(~50)	<i>Branta leucopsis</i>				+	+
8.	Baltvēderis(~1000)	<i>Anas penelope</i>					
9.	Pelēkā pīle	<i>Anas strepera</i>					
10.	Krīklis(~800)	<i>Anas crecca</i>					
11.	Meža pīle*(~1500)	<i>Anas platyrhynchos</i>					
12.	Garkaklis	<i>Anas acuta</i>					
13.	Platknābis	<i>Anas clypeata</i>					
14.	Brūnkaklis	<i>Aythya ferina</i>					
15.	Cekulpīle	<i>Aythya fuligula</i>					
16.	Gaigala	<i>Bucephala clangula</i>					
17.	Garknābja gaura	<i>Mergus serrator</i>					
18.	Lielā gaura(~200)	<i>Mergus merganser</i>	II	+	+		
19.	Paipala*(2-4pāri)	<i>Coturnix coturnix</i>	II	+			
20.	Zivju gārnis(~20)	<i>Ardea cinerea</i>					
21.	Baltais stārķis*(5-10p)	<i>Ciconia ciconia</i>		+		+	+
22.	Niedru lija(2-3p)	<i>Circus aeruginosus</i>		+		+	+
23.	Pļavu lija*(3-5p)	<i>Circus pygargus</i>	II	+		+	+
24.	Peļu klijāns*(2-3p)	<i>Buteo buteo vulpinus</i>				+	
25.	Mazais ērglis*(1p)	<i>Aquila pomarina</i>	III	+	+	+	+
26.	Grieze*(4-7p)	<i>Crex crex</i>	II	+		+	+
27.	Dzērve(~400)	<i>Grus grus</i>	III	+		+	+
28.	Ķīvīte*(40~50p)	<i>Vanellus vanellus</i>					
29.	Mērkaziņa*	<i>Gallinago gallinago</i>					
30.	Sloka*	<i>Scolopax rusticola</i>					
31.	Lietuvainis	<i>Numenius phaeopus</i>	III	+			
32.	Upes tilbīte	<i>Actitis hypoleucos</i>				+	
33.	Mazais ķīris	<i>Larus minutus</i>		+	+	+	
34.	Lielais ķīris(~1000)	<i>Larus ridibundus</i>		+	+		
35.	Kajaks(~300)	<i>Larus canus</i>					
36.	Sudrabkaija	<i>Larus argentatus</i>					
37.	Melnspārnu kaija	<i>Larus marinus</i>					
38.	Mājas balodis*	<i>Columba livia forma domestica</i>					
39.	Lauku balodis*(4-6p)	<i>Columba palumbus</i>					

40.	Mazais dzenis*	<i>Dendrocopos minor</i>				+	
41.	Lauku cīrulis*(>200p)	<i>Alauda arvensis</i>					
42.	Bezdelīga*	<i>Hirundo rustica</i>				+	
43.	Mājas čurkste*	<i>Delichon urbicum</i>				+	
44.	Koku čipste*	<i>Anthus trivialis</i>					
45.	Plāvu čipste*	<i>Anthus pratensis</i>					
46.	Baltā cielava*	<i>Motacilla alba</i>				+	
47.	Paceplītis*	<i>Troglodytes troglodytes</i>				+	
48.	Sarkanrīklīte*	<i>Erithacus rubecula</i>				+	
49.	Lakstīgala*	<i>Luscinia luscinia</i>				+	
50.	Lukstu čakstīte*	<i>Saxicola rubetra</i>				+	
51.	Akmeņčakstīte*	<i>Oenanthe oenanthe</i>					
52.	Melnais meža strazds*	<i>Turdus merula</i>					
53.	Dziedātājstrazds*	<i>Turdus philomelos</i>					
54.	Plukšķis	<i>Turdus iliacus</i>					
55.	Kārķu kauķis*	<i>Locustella naevia</i>				+	
56.	Upes kauķis*	<i>Locustella fluviatilis</i>				+	
57.	Purva kauķis*	<i>Acrocephalus palustris</i>				+	
58.	Iedzeltenais kauķis*	<i>Hippolais icterina</i>				+	
59.	Melngalvas kauķis*	<i>Sylvia atricapilla</i>				+	
60.	Dārza kauķis*	<i>Sylvia borin</i>				+	
61.	Gaišais kauķis*	<i>Sylvia curruca</i>				+	
62.	Brūnspārnu kauķis*	<i>Sylvia communis</i>				+	
63.	Svirlītis*	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>				+	
64.	Čunčīnš*	<i>Phylloscopus collybita</i>				+	
65.	Vītītis*	<i>Phylloscopus trochilus</i>				+	
66.	Melnais mušķērājs*	<i>Ficedula hypoleuca</i>				+	
67.	Lielā zilīte*	<i>Parus major</i>				+	
68.	Dzilnītis*	<i>Sitta europaea</i>				+	
69.	Mizložņa*	<i>Certhia familiaris</i>				+	
70.	Vālodze*	<i>Oriolus oriolus</i>				+	
71.	Brūnā čakste*(6-10p)	<i>Lanius collurio</i>		+		+	+
72.	Žagata*	<i>Pica pica</i>					
73.	Kovārnis	<i>Corvus monedula</i>					
74.	Krauķis	<i>Corvus frugilegus</i>					
75.	Pelēkā vārna*	<i>Corvus corone</i>					
76.	Krauklis*	<i>Corvus corax</i>					
77.	Mājas strazds*	<i>Sturnus vulgaris</i>					
78.	Žubīte*	<i>Fringilla coelebs</i>					
79.	Ziemas žubīte	<i>Fringilla montifringilla</i>					
80.	Mazais svilpis*	<i>Carpodacus erythrinus</i>				+	
81.	Dzeltenā stērste*	<i>Emberiza citrinella</i>				+	

Skaidrojums:

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā Grāmatā

ES – Eiropas Savienības Direktīva par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību 92/43/EEC, Eiropas Savienības Direktīva par savvaļas putnu aizsardzību 79/409/EEK

BK – Bernes konvencija

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396

MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1. pielikums 2001. gada MK noteikumiem Nr. 45

* - suga novērota ligzdošanas teritorijā.

P – ligzdojoši pāri

Zīdītājdzīvnieki

Dabas parka teritorijā sastopamas Ziemeļkurzemē raksturīgas zīdītājdzīvnieku sugas (5. tabula). Tā kā teritorijā dominē lauksaimniecības zemes, te bieži sastopamas meža cūkas, stirnas un staltbrieži. Visā teritorijā redzamas šo dzīvnieku pēdas. No plēsīgajām zīdītājdzīvnieku sugām šeit dominē lapsas. Bieži parka teritorijā redzamas kurmju darbības pēdas. Parka teritorija ir nozīmīga maza ērgļa, peļu klišana, pļavu un niedru liju barošanas vieta, kas liecina par šeit sastopamo peļveidīgo grauzēju un kukaiņēdāju lielo skaitu. Šo dzīvnieku grupu inventarizācija dabas parkā nav veikta.

5. tabula

Dabas parkā "Užavas lejtece"
konstatēto zīdītājdzīvnieku sugu saraksts

N.p.k.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	SG	IAS	MIK	Bernes k.	ES
1.	Alnis	<i>Alces alces</i>					
2.	Stirna	<i>Capreolus capreolus</i>					
3.	Staltbriedis	<i>Cervus elaphus</i>					
4.	Meža cūka	<i>Sus scrofa</i>					
5.	Jenotsuns	<i>Nyctereutes procyonoides</i>					
6.	Lapsa	<i>Vulpes vulpes</i>					
7.	Ūdrs	<i>Lutra lutra</i>		+			+
8.	Sesks	<i>Mustela putorius</i>					
9.	Ezis	<i>Erinaceus europaeus</i>					
10.	Kurmīšs	<i>Talpa europaea</i>					
11.	Pelēkais zaķis	<i>Lepus europaeus</i>					
12.	Bebrs	<i>Castor fiber</i>					
13.	Ūdensžurka	<i>Arvicola terrestris</i>					
14.	Pelēkā žurka	<i>Rattus norvegicus</i>					
15.	Vāvere	<i>Sciurus vulgaris</i>					

Skaidrojums:

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā Grāmatā

ES – Eiropas Savienības Direktīva par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību 92/43/EEC, Eiropas Savienības Direktīva par savvaļas putnu aizsardzību 79/409/EEK

BK – Bernes konvencija

IAS – īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396

MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikrolietums, 1. pielikums 2001. gada MK noteikumiem Nr. 45

Zivis

Dabas parku šķērso Užavas upe, kura posmā no Tērandes līdz grīvai ir iekļauta prioritāro ūdeņu sarakstā kā lašupe. Upe ir ne tikai nozīmīga lašveidīgo zivju nārsta vieta, bet arī bagāta ar citām zivju sugām (sk. 6. tabulu). Upes ūdens kvalitāte ir lielā mērā atkarīga no lauksaimnieciskās ražošanas, un varbūtība, ka upē nonāk kāda no lauksaimniecībā izmantojamām ķīmiskajām vielām vai organiskais mēslojums, ir augsta.

6. tabula
Dabas parka "Užavas lejtece" zivju fauna

N.p.k.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums
1.	Lasis	<i>Salmo salar</i>
2.	Taimiņš	<i>Salmo trutta</i>
3.	Forele	<i>Salmo trutta</i>
4.	Līdaka	<i>Esox lucius</i>
5.	Rauda	<i>Rutilus rutilus</i>
6.	Sapals	<i>Leuciscus cephalus</i>
7.	Mailīte	<i>Phoxinus phoxinus</i>
8.	Grundulis	<i>Gobio gobio</i>
9.	Vimba	<i>Vimba vimba</i>
10.	Deviņadatu stagars	<i>Pugitius pugitius</i>
11.	Stagars	<i>Gasterosteus aculeatus</i>
12.	Asaris	<i>Perca fluviatilis</i>

Kukaiņu fauna

Dabas parka teritorijā, pateicoties novadgrāvju sistēmai un iztaisnotajai Užavas upes gultnei, ir izmainīts dabiskais hidroloģiskais režīms. Tas ir būtiski ietekmējis kukaiņu faunu. Kopumā dabas parka teritorijā ir salīdzinoši maza kukaiņu sugu daudzveidība. Novērojumos 2006. gadā netika konstatēta neviena aizsargājama suga. Tajā pat laikā tika novērotas divas Latvijas faunā retas sugas: *Rugilus scutellatus* (īsspārņu dzimta - *Staphylinidae* un *Harpalus pumilus* (skrejvaboļu dzimta - *Carabidae*). Abas sugas tika ievāktas netālu no Užavas upes tilta pie ZMF: īsspārnis upes krastā zem izskalojumiem, bet skrejvabole sausā ceļmalas pļavā. *Rugilus scutellatus* šī ir otrā atradne Kurzemē. Domājams, ka suga Kurzemē ir izplatīta daudz plašāk, taču trūkst pētījumu. Nelielajos mežu masīvos tika konstatētas 3 lielās zoofāgās skrejvaboļu sugas: *Carabus cancellatus*, *Carabus granulatus* un *Carabus nemoralis*.

Užavas upē tika novērotas divas virpuļotājvaboļu (*Gyrinidae*) sugas. Upe ir potenciāla vieta lēni tekošu ūdensbaseinu airvaboļu (*Dytiscidae*) sugu kompleksam.

Pļavu pļaušana vai noganīšana neapdraud dabas parka kukaiņu sugu daudzveidību. Kā drauds iespējams nelielo mežu masīvu izciršana. Neskatoties uz to, ka tie ir nosusināti, daudzas kukaiņu sugas tajos ziemo. Tādēļ vēlams saglabāt (neizvākt) kritalas un celmus, kas ir ne tikai nozīmīgas kukaiņu ziemošanas vietas, bet arī dzīves vide daudzām saproksilofāgajām un saproksilofītajām sugām.

2.5. Aizsargājamās teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums

Užavas upe un pavasaros applūstošās palienes ir dabas parka nozīmīgākā teritorija ceļojošo putnu atpūtai. Palienu piemērotība putniem ir tieši atkarīga no applūstošo teritoriju lieluma, kā arī no tā, kā šīs platības tiek apsaimniekotas. Pavasarī ceļojošo ūdensputnu atpūtai vispiemērotākie ir applūduši tīrumi, kas ir visintensīvāk izmantotās lauksaimniecības zemes, bet nepiemērotākās - pamestas un aizaugušas lauksaimniecības zemes. Tas liecina, ka lauksaimnieciskā ražošana ir veicinošs

faktors putniem labvēlīgu apstākļu nodrošināšanā, un putnu koncentrēšanās pavasara migrāciju laikā dabas parka teritorijā ir atkarīga arī no lauksaimnieciskajām aktivitātēm.

Lai radītu migrējošiem putniem labvēlīgus apstākļus:

- 1) jānodrošina netraucēta putnu uzturēšanās applūdušajās teritorijās;
- 2) iespējami ilgi jā saglabā applūdušās teritorijas pavasara palu laikā;
- 3) jānodrošina dabas parka zemju lauksaimnieciskā izmantošana.

Šo nosacījumu pirmā punkta realizācija problēmas nesagādā, un jau šobrīd var teikt, ka līdz ar pavasara ūdensputnu medību aizliegumu traucējums putnu atpūtai ir samazināts līdz minimumam. Nozīmīga pretrunas rodas, nodrošinot ilgstošu teritoriju applūšanu pavasara palu laikā un iespējas šīs teritorijas izmantot lauksaimniecībā. No vienas puses putni uzturēsies šeit ilgāk, ja tīrumi un pļavas būs applūdušas. No otras puses ilgstoša tīrumu applūšana var radīt zemniekiem zaudējumus, kā rezultātā lauksaimniecības kultūru audzēšana var kļūt neizdevīga. Jau šobrīd zemnieki ir atteikušies no ziemāju sēšanas. Arī novēlota pavasara sēja var radīt zaudējumus, bet tieši applūdušie labības tīrumi ir piemērotākās teritorijas migrējošo putnu atpūtai. Ja palienes dabas parkā netiks apsaimniekotas, putni pārvietosies uz blakus teritorijām.

Nozīmīgs arguments lauksaimniecības zemju apsaimniekošanai dabas parka teritorijā ir LR MK noteikumi nr. 142 (14.02.2006) "Noteikumi par nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijām", kas nosaka Užavas polderiem nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijas statusu. "Šie noteikumi nosaka valsts intereses un prasības nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritoriju izmantošanā un attīstībā, lai aizsargātu vērtīgos attīstības resursus kā nacionālo bagātību." (MK noteikumu 1. p.). Vietējās pašvaldības (Ziru un Užavas pagasta padome) un Lauku atbalsta dienesta Ziemeļkurzemes reģionālā lauksaimniecības pārvalde (LAD) iestājas par lauksaimniecības zemju pilnvērtīgu izmantošanu, t.i., par polderu sistēmas atjaunošanu.

Savukārt Latvijas ornitoloģijas biedrība uzskata, ka "Polderu sistēmas atjaunošana dabas parka un NATURA 2000 teritorijas "Užavas lejtece" robežās neizriet no teritorijas īpaši aizsargājamo dabas vērtību saglabāšanas interesēm, var negatīvi ietekmēt to putnu sugu populācijas, kurām šī īpaši aizsargājamā teritorija izveidota..." (sk. vēstules 7. PIELIKUMĀ). Ornitologi ierosina parka teritorijā atjaunot Užavas upes tecējumu pa agrāko gultni. Tomēr šāds risinājums šobrīd nav iespējams, jo:

- upes gultnes atjaunošana vienā tās posmā, turklāt lejtecē, var izraisīt katastrofālus plūdus gan parka teritorijā, gan arī ļoti plašās teritorijās upes augštecē;
- radikāli var tik izmainīts hidroloģiskais režīms plašā apkārtnē;
- tiks izjaukta meliorācijas sistēmu darbība daudzu tūkstošu ha platībā;
- daudzu tūkstošu ha platībā vairs nebūs iespējama tīrumkultūru audzēšana;
- savu nozīmi pilnībā zaudēs Užavas polderi;
- valstij būtu jāizpērk no privātīpašniekiem transformējamās zemes un jākompensē lauksaimniecībai radītie zaudējumi u.t.t..

Iespējamie ieguvumi šobrīd grūti prognozējami, jo lauksaimniecībai radītie zaudējumi var būt par pamatu plašu teritoriju pamešanai un aizaugšanai. Nedrīkstētu spekulēt arī ar iespējamo migrējošo putnu skaita palielināšanos appludinātajās teritorijās, jo šiem putniem vajadzīga ne tikai atpūta, bet arī barošanās iespējas. Visticamāk, liela daļa migrējošie putni priekšroku dos apsaimniekotām lauksaimniecības zemēm.

Lai novērstu šīs pretrunas, nepieciešami kompromisa risinājumi. Ņemot vērā 2006. gada pavasara palu pieredzi, redzams, ka putni šeit uzturējās aptuveni desmit dienas. Tieši tik ilgu laiku palienes bija applūdušas. Pēc palu ūdeņu aizplūšanas putni aizlidoja. Ūdens atsūkņēšana vai palu ūdeņu aizturēšana polderu teritorijā nenotika. Pēc 10 palu dienām lauki strauji nožuva, un vēl pēc 10 dienām tika uzsākta lauku apstrāde. Šāds scenārijs varētu tikt izmantots kā kompromisa risinājums parka teritorijas tālākajā apsaimniekošanā. Tas nozīmē, ka ir iespējama regulēta teritorijas appludināšana, kontrolētās platībās uz noteiktu laiku, kas būtu pietiekams, lai saglabātu dabas parka teritoriju kā putniem nozīmīgu vietu pavasara migrāciju laikā.

Lai to nodrošinātu, nepieciešama polderu infrastruktūras rekonstrukcija un iespējas regulēt ūdens līmeni palu laikā. Pavasarī poldera regulatoriem jābūt atvērtiem. Ūdens līmeņa regulēšana būtu nepieciešama, ja maksimālais palu līmenis sasniegtu 3.0-3.2 m v.j.l. pie SMF. Pie šāda palu līmeņa applūst ~25-28% no dabas parka teritorijas (*sk. karti 6. PIELIKUMĀ*). Lielāku platību applūšana apdraud lauksaimniecības un ceļu infrastruktūru, kā arī nav lietderīga no putnu aizsardzības viedokļa. Līdz minētajam palu līmenim regulatoru slēgšana un palu ūdeņu pārsūkņēšana Užavas upē nav lietderīga, jo pēc novērojumiem 2006. gada pavasarī šāda palu līmeņa dēļ lauku darbi netika aizkavēti. Savukārt vasarā un rudenī, ražas novākšanas laikā, ūdens līmeņa regulēšanai lauksaimnieciskām vajadzībām ir izšķiroša nozīme, bet putnus tas būtiski neietekmē. Tā kā polderu darbību pārraudzīs LAD, šādu nosacījumu ievērošanu dabas parka teritorijā garantē valsts (LAD atbildīga par polderu darbību, Ventpils RVP nodrošina kontroli par polderu darbības atbilstību dabas aizsardzības plāna prasībām).

Lai nodrošinātos pret neparedzētu apstākļu radītu negatīvu ietekmi uz dabas parka teritoriju, LAD plānoto Užavas polderu rekonstrukciju vajadzētu veikt pakāpeniski. Saskaņā ar LAD plānu katram no rekonstruētajiem 4 polderiem vajadzētu nodrošināt autonomu darbību, tādēļ polderu kompleksa atjaunošanu vajadzētu uzsākt ar 1. un 2. polderi. Pirmā jeb ZR poldera darbības ietekme uz parka teritoriju paredzama vismazākā, jo tas tieši nepārklājas ar īpaši aizsargājamo teritoriju. Tikai neliela ietekme paredzama 2. poldera atjaunošanas gadījumā. Pēc šo polderu rekonstrukcijas, kas varētu ilgt vairāku gadu garumā, būs pilnībā iespējams izvērtēt to darbības pozitīvos vai negatīvos aspektus. Izstrādājot nākamo dabas aizsardzības plānu, varētu lemt par 3. un 4. poldera rekonstrukciju.

Paredzams, ka pēc 1. un 2. poldera rekonstrukcijas, kur ar valsts un ES atbalstu tiks atjaunota lauksaimniecības infrastruktūra 1270 ha platībā, ieguvēji būs ne tikai lauksaimnieki, bet arī pārējie Ziru un Užavas pagasta iedzīvotāji. Saskaņā ar šo projektu paredzama autoceļa Ziras – Venzava rekonstrukcija.

Tā kā dabas parka galvenā prioritāte ir putnu aizsardzība, dabas parkā aizliedzamas medības uz ūdens un purva putniem.

Saskaņā ar ES nosacījumiem šobrīd pļavu apsaimniekošana ir ekonomiski izdevīga, bet subsīdiju politikā tiek prognozētas pārmaiņas. Tas var radīt situāciju, ka tīrumu kultūru audzēšana lauksaimniekiem varētu būt izdevīgāka. Tādēļ būtisks ir jautājums par pļavu un ganību īpatsvara saglabāšanu dabas parka teritorijā. Kā iepriekš minēts, migrējošie putni priekšroku dod tīrumiem, kas varētu atbilst ar zemnieku interesēm. Savukārt dažām ligzdojošo putnu sugām (griezēm, paipalām, dienas plēsīgajiem putniem) piemēroti ir zālāji, kas šobrīd aizņem ~70 % no parka teritorijas. Ņemot vērā to, ka parka teritorijas galvenā prioritāte ir migrējošo putnu aizsardzība, kā arī salīdzinoši lielo vietējo pieprasījumu pēc lopbarības, kas var nodrošināt pļavu un ganību saglabāšanu nākotnē, dabas aizsardzības plāna izstrādātājs nenosaka īpašus nosacījumus pļavu īpatsvara saglabāšanā.

Užavas upes ūdens kvalitāte šobrīd ir tāda, kas nodrošina sekmīgu lašveidīgo zivju nārstu. Kā minēts iepriekš, upe iekļauta valsts prioritāro ūdeņu sarakstā. Mūsdienā lauksaimnieciskā ražošana nav iedomājama bez ķīmisku līdzekļu lietošanas. Tomēr tas nav savienojams ar dabas parka izveidošanas mērķiem. Šajā gadījumā apdraudēta ir gan Užavas upes ūdens kvalitāte, gan arī radīti nelabvēlīgi apstākļi šeit mītošajiem putniem. Tādēļ lauksaimniecībā izmantojamo ķīmisku vielu lietošana dabas parka teritorijā nav pieļaujama. Lašu nārsta laikā nepieciešama Užavas upes ūdens kvalitātes kontrole.

Lai saglabātu dabas parka “Užavas lejtece” vērtības, plānošanas periodā (līdz 2016. gadam) teritorijas apsaimniekošanā jāievēro vairāki nosacījumi.

1. Jāsaglabā migrējošiem putniem piemēroti atpūtas un barošanās apstākļi pavasara migrāciju laikā, t. i.,

- 1) Užavas polderu regulatoriem pavasarī jābūt atvērtiem un palu ūdeņu atsūkņēšana aizliegta, ja ūdenslīmenis nepārsniedz 3.2 m v.j.līm. pie SMF;
- 2) jānodrošina lauksaimniecības zemju apsaimniekošana.

2. Užavas polderu atjaunošanai jānotiek pakāpeniski, t.i., plānošanas periodā tiek veikta 1. un 2. poldera rekonstrukcija saskaņā ar LAD izstrādāto projektu.

3. LAD ir atbildīgā valsts institūcija par rekonstruēto polderu darbību, saskaņā ar dabas aizsardzības plānu.

4. Ventspils RVP jānodrošina kontrole, lai polderu darbība atbilstu dabas aizsardzības plāna prasībām.

5. Dabas parka teritorijā jāaizliedz ūdens un purva putnu medības.

6. Lauksaimnieciskajā ražošanā jāaizliedz minerālmēslu un ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu lietošana.

3. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANA

3.1. Aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi plānā noteiktajam apsaimniekošanas periodam

Dabas parka “Užavas lejtece” apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķis ir:

saglabāta NATURA 2000 teritorijas - dabas parka “Užavas lejtece” - bioloģiskā, ainaviskā vērtība, tajā skaitā:

- migrējošajiem putniem piemēroti atpūtas un barošanās apstākļi;
- ligzdošanai labvēlīgi apstākļi pļavu un dienas plēsīgajiem putniem;
- lašveidīgajām zivīm atbilstoša ūdens kvalitāte Užavas upē;
- agroainava ar tās galvenajiem elementiem – pļavām un ganībām, tīrumiem un meža puduriem.

Ilgtermiņa skatījumā - mākslīgi veidoti un cilvēka ietekmēti biotopi, kas radušies ilgstošas saimnieciskās darbības rezultātā, jāapsaimnieko, ievērojot šā plāna prasības un ilgtspējīgas saimniekošanas principus, lai saglabātu atpūtas iespējas putniem pavasara un rudens migrāciju laikā. Jānodrošina labvēlīgu apstākļu saglabāšana vietējo populāciju putnu ligzdošanai. Užavas upē jānodrošina valsts nozīmes prioritāriem ūdeņiem atbilstoša ūdens kvalitāte.

Īstermiņa skatījumā (līdz 2016. gadam) teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas mērķi ir:

1. saglabāti putniem piemēroti atpūtas un barošanās apstākļi migrāciju laikā, t.i., nodrošināta lauksaimniecības zemju apsaimniekošana (1213 ha); nodrošināta netraucēta Užavas polderu applūšana pavasara palu laikā līdz ūdens līmeņa atzīmei 3.2 m v.j.l. pie SMF;
2. saglabāti putniem labvēlīgu apstākļu ligzdošanas laikā, t.i.,
 - aizliegta minerālmēslojuma lietošana un ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu lietošana,
 - nodrošināta pļavu pļaušana pēc ligzdošanas sezonas (789 ha),
 - saglabāta teritorijas ainaviskā vērtība un aizsargājamo sugu dzīvotnes;
3. saglabāta Užavas upes ūdens kvalitāte atbilstoši prioritāro ūdeņu prasībām;
4. nodrošināts teritorijas monitorings, t.i.,
 - iegūta informācija par biotopu stāvokli,
 - iegūta informācija par aizsargājamo augu un dzīvnieku populāciju stāvokli,
 - iegūta informācija par Užavas upes ūdens kvalitāti;
 - iegūta informācija agroķīmisko līdzekļu lietošanas kontrolei;

5. nodrošināta sabiedrības informēšana par dabas parku, t.i.,

- pieejama publiska informācija par dabas parku,
- uzstādīts informācijas stends pie Užavas tilta (sk.3. *PIELIKUMĀ*),
- organizētas ekskursijas putnu novērošanai pavasara migrāciju laikā,
- iekārtota atpūtas vieta pie Užavas tilta (sk.3. *PIELIKUMĀ*);

6. nodrošināta infrastruktūras objektu funkcionālā darbība, t.i.,

- veikta teritorijas iezīmēšana dabā,
- veikta autoceļa Ziras – Venzava rekonstrukcija,
- 1. un 2. poldera rekonstrukcija,
- nodrošināta meliorācijas grāvju funkcionālā darbība visā dabas parka teritorijā.

Plānošanas periodā (līdz 2016. gadam), kā arī turpmāk jānodrošina esošo aizsargājamo putnu dzīvotņu saglabāšana:

N.p.k.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	L- ligzdošanas laikā M - migrāciju laikā
1.	Mazais gulbis	<i>Cygnus columbianus</i>	M
2.	Ziemeļu gulbis	<i>Cygnus cygnus</i>	M
3.	Baltvaigu zoss	<i>Branta leucopsis</i>	M
4.	Lielā gaura	<i>Mergus merganser</i>	M
5.	Paipala*	<i>Coturnix coturnix</i>	L
6.	Baltais stārķis*	<i>Ciconia ciconia</i>	L
7.	Niedru lija	<i>Circus aeruginosus</i>	M
8.	Plāvu lija*	<i>Circus pygargus</i>	L
9.	Peļu klijāns*	<i>Buteo buteo vulpinus</i>	L
10.	Mazais ērglis*	<i>Aquila pomarina</i>	L
11.	Grieze*	<i>Crex crex</i>	L
12.	Dzērve	<i>Grus grus</i>	M
13.	Lietuvainis	<i>Numenius phaeopus</i>	M
14.	Upes tilbīte	<i>Actitis hypoleucos</i>	M
15.	Mazais ķīris	<i>Larus minutus</i>	M
16.	Lielais ķīris	<i>Larus ridibundus</i>	M
17.	Mazais dzenis*	<i>Dendrocopos minor</i>	L
18.	Lauku cīrulis*	<i>Alauda arvensis</i>	L
19.	Bezdelīga*	<i>Hirundo rustica</i>	L
20.	Mājas čurkste*	<i>Delichon urbicum</i>	L
21.	Baltā cielava*	<i>Motacilla alba</i>	L
22.	Paceplītis*	<i>Troglodytes troglodytes</i>	L
23.	Sarkanrīklīte*	<i>Erithacus rubecula</i>	L
24.	Lakstīgala*	<i>Luscinia luscinia</i>	L
25.	Lukstu čakstīte*	<i>Saxicola rubetra</i>	L
26.	Kārķu ķauķis*	<i>Locustella naevia</i>	L
27.	Upes ķauķis*	<i>Locustella fluviatilis</i>	L
28.	Purva ķauķis*	<i>Acrocephalus palustris</i>	L
29.	Iedzeltenais ķauķis*	<i>Hippolais icterina</i>	L
30.	Melngalvas ķauķis*	<i>Sylvia atricapilla</i>	L
31.	Dārza ķauķis*	<i>Sylvia borin</i>	L

32.	Gaišais ķauķis*	<i>Sylvia curruca</i>	L
33.	Brūnspārnu ķauķis*	<i>Sylvia communis</i>	L
34.	Svirlītis*	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	L
35.	Čuņčiņš*	<i>Phylloscopus collybita</i>	L
36.	Vītītis*	<i>Phylloscopus trochilus</i>	L
37.	Melnais mušķērājs*	<i>Ficedula hypoleuca</i>	L
38.	Lielā zīlīte*	<i>Parus major</i>	L
39.	Dzilnītis*	<i>Sitta europaea</i>	L
40.	Mizložņa*	<i>Certhia familiaris</i>	L
41.	Vālodze*	<i>Oriolus oriolus</i>	L
42.	Brūnā čakste*	<i>Lanius collurio</i>	L
43.	Mazais svilpis*	<i>Carpodacus erythrinus</i>	L
44.	Dzeltenā stērste*	<i>Emberiza citrinella</i>	L

* Ligzdojošas putnu sugas

3.2. Apsaimniekošanas pasākumi

Galvenais uzdevums plānotajam apsaimniekošanas periodam (līdz 2016. gadam) ir teritorijas ilgtspējīgas apsaimniekošanas sistēmas ieviešana, kas nodrošinātu labvēlīgus apstākļus migrējošo un ligzdojošo putnu dzīvotņu saglabāšanai, kā arī saglabātu prioritāriem ūdeņiem atbilstošu ūdens kvalitāti Užavas upē.

Saskaņā ar izvirzītajiem mērķiem dabas parka teritorijas un tās dabas vērtību saglabāšanā veicamie pasākumi iedalāmi sekojošās grupās.

1. Lauksaimniecības zemju apsaimniekošana
2. Dabas parka dabas aizsardzības infrastruktūras ierīkošana un uzturēšana
3. Polderu sistēmas rekonstrukcija un apsaimniekošana
4. Teritorijas monitorings

Lauksaimniecības zemju apsaimniekošana paredz:

- lauksaimniecības kultūru audzēšanu, izmantojot bioloģiskās lauksaimniecības metodes;
- ikgadējo vēlo zālāju pļaušanu;
- lauksaimniecības infrastruktūras (saimniecisko ceļu, meliorācijas grāvju u.c.) uzturēšana funkcionālā kārtībā.

Dabas parka dabas aizsardzības infrastruktūras ierīkošana un uzturēšana paredz:

- dabas parka teritorijas iezīmēšanu dabā;
- informācijas stenda ar informāciju par aizsargājamo teritoriju izgatavošanu un uzstādīšanu;
- atpūtas vietas (skatu laukuma) ierīkošanu ar soliņiem, vējtverī un atkritumu urnu uz poldera aizsargdambja pie bijušās sienu miltu fabrikas.

Polderu sistēmas rekonstrukcija un apsaimniekošana paredz:

- 1. un 2. poldera rekonstrukciju;
- rekonstruēto polderu uzturēšanu funkcionālā kārtībā;
- rekonstruēto polderu darbināšanu atbilstoši šā plāna un individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem;
- 3. un 4. poldera novadgrāvju uzturēšanu funkcionālā kārtībā;

Polderu darbība tiek nodrošināta atbilstoši šī plāna nosacījumiem, paredzot netraucētu Užavas polderu applūšanu pavasara palu laikā līdz ūdens līmeņa atzīmei 3.2 m v.j.l. pie SMF. Atbildīgā institūcija par polderu darbību atbilstoši plāna nosacījumiem ir LAD, bet plāna prasību izpildes kontroli nodrošina RVP.

Teritorijas monitorings paredz:

- migrējošo ūdensputnu ikgadēju skaita vērtējumu pavasara migrāciju laikā applūdušajās dabas parka platībās;
- ligzdojošo putnu skaita vērtējumu dabas parka teritorijā reizi 3 gados, veicot maršruta uzskaites;
- ikgadēju ūdens kvalitātes vērtējumu Užavas upē lašu nārsta laikā (oktobra, novembra mēnesī);
- augsnes analīžu veikšanu aizliegto agroķīmisko preparātu lietošanas kontrolei reizi trīs gados.

Apsaimniekošanas pasākumi (rīcības plāns laikam no 2006.-2016. gadam)

Nr.	Plānotie pasākumi, (izpildes termiņš)	Izpildītājs	Prioritāte	Plānotās izmaksas gadā (Ls), finansēšanas avoti	Plānotās izmaksas visam plānotajam periodam
1.	Teritorijas monitorings (izpildes rādītājs – savlaicīgi iegūta informācija un rīcība negatīvas ietekmes novēršanai uz pļavu ekosistēmām)				
1.1	Teritorijas monitorings migrējošo putnu skaita izmaiņu novērtēšanai (katru gadu)	VĢMA	Augsta	300	3000
1.2.	Teritorijas monitorings ligzdojošo īpaši aizsargājamo putnu sugu un fona sugu skaita novērtēšanai (reizi trīs gados)	VĢMA	Augsta	300	900
1.3.	Užavas upes ūdens kvalitātes kontrole lašu nārsta laikā (katru gadu)	VĢMA	Augsta	300	3000
1.4.	Augsnes monitorings agroķīmisko līdzekļu lietošanas kontrole (reizi trīs gados)	VĢMA	Augsta	300	900
2.	Teritorijas apsaimniekošana (izpildes rādītājs – dabas parka teritorijai dabā redzamas robežas, nodrošināta aizsargājamo biotopu un sugu īpatsvara saglabāšanās un pieaugums)				
2.1	Teritorijas iezīmēšana dabā, zīmju izgatavošana un uzstādīšana (17 gb.) uz ceļiem (2006-2007)	DAP	Augsta	Saskaņā ar iepirkumu procedūru	
2.2.	Lauksaimniecības zemju apsaimniekošana (1213 ha platībā), t.sk. pļavu pļaušana 789 ha, tīrumu apsaimniekošana 424 ha platībā	Apsaimniekotājs	Augsta	Platību maksājumi	
2.3.	Mežaudžu kopšana 150 ha platībā (2006 – 2016).	Apsaimniekotājs	Vidēja	No ieņēmumiem par realizēto koksnes	
2.4.	Informatīvo stendu uzstādīšana (1 gb.)	Apsaimniekotājs	Augsta	350	350
2.5.	Tūristu atpūtas vietu ierīkošana (1 gb.)	Apsaimniekotājs	Augsta	1000	1000
2.6.	Ceļa Ziras – Venzava (5.3 km) rekonstrukcija	LAD	Augsta	Saskaņā ar iepirkumu procedūru	
2.7	Užavas polderu rekonstrukcija (1., 2. polderis)	LAD	Augsta	Saskaņā ar iepirkumu procedūru	
2.8.	Polderu infrastruktūras apsaimniekošanu	LAD	Augsta	Saskaņā ar iepirkumu procedūru	
2.9.	Meliorācijas grāvju uzturēšana funkcionālā kārtībā	privātie zemju īpašnieki	Augsta	No lauksaimnieciskās ražošanas ieņēmumiem	
2.9.	Citi (neplānoti) pasākumi	DAP		100	1000

3.3. Dabas aizsardzības zonējums

Dabas aizsardzības zonējums dabas parkam "Užavas lejtece" nav nepieciešams, jo dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā teritorijas, kuru aizsardzībai un apsaimniekošanai būtu veicami īpaši pasākumi, netika izdalītas.

3.4. Plāna atjaunošana

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts laika periodam no 2006. gada līdz 2016. gadam. Nepieciešamības gadījumā plānu pārskata un atjauno tā realizācijas gaitā līdz 2016. gadam.

3.5. Nepieciešamie grozījumi teritorijas plānojumos

Dabas parka teritorija iezīmējama Ziru un Užavas pagasta teritorijas plānojumā kā NATURA 2000 teritorija reizē ar kārtējiem plānojuma labojumiem.

3.6. Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

Lai nodrošinātu dabas vērtību aizsardzību un teritorijas ilgtspējīgu attīstību, izstrādāts dabas parka individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts.

Noteikumi nr.
(prot. Nr. __ __.š.)

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas parka „Užavas lejtece” individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju **aizsargājamās dabas teritorijas dabas parka „Užavas lejtece”** (turpmāk – **aizsargājamās teritorijas dabas parka**) vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus **aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju aizsargājamās teritorijas apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.**

2. Noteikumi attiecas uz tām aizsargājamām teritorijām, kurām nav individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu. Aizsargājamās teritorijās ir spēkā arī citos normatīvajos aktos noteiktās vides aizsardzības prasības.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 08.11.2005. noteikumiem nr.838)

3. 2. Aizsargājamās teritorijas **Dabas parku** dabā apzīmē ar speciālām informatīvām zīmēm, kuru paraugs un lietošanas kārtība noteikti šo noteikumu 1.pielikumā. Informatīvo zīmju izveidošanu (sagatavošanu) un izvietošanu nodrošina **aizsargājamās teritorijas administrācija vai, ja tādas nav, attiecīgā pašvaldība sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi.**

3. Dabas parka platība ir 1434 ha.

4. Aizsargājamās teritorijās **Dabas parka teritorijā** aizliegts:

4.1. ierīkot jaunus atkritumu poligonus un izgāztuves;

4.2. . (svītrots ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898);

4.3. bez attiecīgas atļaujas vai iepriekšējas rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi:

4.3.1. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu;

4.3.2. veikt arheoloģiskās izpētes darbus;

4.3.3. izsniegt zemes dzīļu izmantošanas atļauju (licenci).

5. Ja par vides aizsardzību atbildīgā valsts vai pašvaldības institūcija atbilstoši tās kompetencei pieņem pārvaldes lēmumu, ka kādai darbībai ir vai var būt būtiska negatīva ietekme uz aizsargājamo **dabas parka** teritoriju, tās ekosistēmām vai dabas procesiem tajā, vai darbība ir pretrunā ar aizsargājamās teritorijas **dabas parka** izveidošanas un aizsardzības mērķiem un uzdevumiem, šo darbību veikt aizliegts.

6. Zemes īpašniekiem (lietotājiem) aizliegts savā īpašumā (lietojumā) ierobežot apmeklētāju pārvietošanos pa ceļiem, takām, ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kas norādīti attiecīgās aizsargājamās teritorijas **dabas parka** dabas aizsardzības plānā (turpmāk – dabas aizsardzības plāns) un paredzēti aizsargājamās teritorijas apskatei.

7. Jebkāda veida reklāma dabas **parkā** rezervātos, dabas liegumos, dabas parkos, kā arī nacionālo parku un biosfēras rezervātu dabas lieguma zonās dabā izvietojama pēc saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

8. Informāciju par **dabas parka** aizsargājamās teritorijas īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm un īpaši aizsargājamiem biotopiem drīkst izplatīt tikai ar attiecīgās aizsargājamās teritorijas administrācijas vai, ja tādas nav, ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.

II. Dabas rezervāti

9. Dabas rezervāta stingrā režīma zonā ir aizliegta jebkāda saimnieciskā un cita veida darbība, izņemot šādas darbības, kas veicamas dabas rezervāta administrācijas noteiktajā kārtībā un saskaņā ar dabas aizsardzības plānu (ja tāds ir apstiprināts):

9.1. teritorijas apmeklēšana, lai to apsargātu un kontrolētu aizsardzības režīma ievērošanu;

9.2. zinātnisko pētījumu veikšana;

9.3. meža ugunsdrošības pasākumu īstenošana, cilvēku glābšana un meklēšana;

9.4. dabas aizsardzības plānā paredzēto pasākumu īstenošana, kas nepieciešami ekosistēmu, īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai un saglabāšanai;

9.5. pārvietošanās pa dabas aizsardzības plānā noteiktiem un dabā īpaši norādītiem maršrutiem;

9.6. ceļu (arī sliežu ceļu) uzturēšana.

10. Dabas rezervāta regulējamā režīma zonā ir aizliegta jebkāda saimnieciskā un cita veida darbība, izņemot šādas darbības, kas veicamas dabas rezervāta administrācijas noteiktajā kārtībā un saskaņā ar dabas aizsardzības plānu (ja tāds ir apstiprināts):

- 10.1. teritorijas apmeklēšana, lai to apsargātu un kontrolētu aizsardzības režīma ievērošanu;
- 10.2. zinātnisko pētījumu veikšana;
- 10.3. vides monitorings;
- 10.4. meža ugunsdrošības pasākumu īstenošana, cilvēku glābšana un meklēšana;
- 10.5. dabas aizsardzības plānā paredzēto pasākumu īstenošana, kas nepieciešami ekosistēmu, īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai un saglabāšanai;
- 10.6. pārvietošanās pa dabas aizsardzības plānā noteiktiem un dabā īpaši norādītiem maršrutiem;
- 10.7. dabas tūrisms un izziņas infrastruktūras ierīkošana;
- 10.8. pārvietošanās pa vispārējās lietošanas ceļiem (izņemot regulējamā režīma zonas iedzīvotājus, kuriem atļauts izmantot visus ceļus);
- 10.9. ceļu (arī sliežu ceļu) uzturēšana un rekonstrukcija, izņemot darbus, kas saistīti ar zemes transformāciju;
- 10.10. medības, ja medījamo dzīvnieku populāciju blīvums rezervāta teritorijā pārsniedz ekosistēmu dabisko ietilpību, izraisot dabisko biotopu vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu degradāciju vai mainot dabisko procesu norisi, kā arī lai nepieļautu epidēmiju vai epizootiju izplatīšanos;
- 10.11. regulējamā režīma zonas iedzīvotājiem — maksšķerēšana, savvaļas sēņu, augu un to produktu ievākšana un iegūšana personiskām vajadzībām, kā arī lauksaimnieciska darbība lauksaimniecības zemēs.

III. Nacionālie parki

11. Nacionālā parka dabas rezervāta (stingrā režīma) zonā ir spēkā šo noteikumu 9.punktā noteiktās prasības.

12. Nacionālā parka dabas lieguma zonā ir spēkā šo noteikumu V nodaļā noteiktās prasības.

13. Nacionālā parka ainavu aizsardzības zonā ir spēkā šo noteikumu VII nodaļā noteiktās prasības.

IV. Biosfēras rezervāti

14. Biosfēras rezervāta dabas lieguma zonā ir spēkā šo noteikumu V nodaļā noteiktās prasības.

15. Biosfēras rezervāta ainavu aizsardzības zonā ir spēkā šo noteikumu VII nodaļā noteiktās prasības.

V. Dabas liegumi

16. Dabas liegumu teritorijā aizliegts:

16.1. veikt jebkādas darbības, par kurām saskaņā ar šo noteikumu 5.punktu pieņemts lēmums, ka tām ir vai var būt:

16.1.1. būtiska negatīva ietekme uz dabiskajiem biotopiem, savvaļas dzīvnieku, augu un sēņu sugām un to dzīvotnēm vai savvaļas dzīvnieku populāciju vairošanos, atpūtu un barošanos, kā arī pulcēšanos migrācijas periodā;

16.1.2. negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamām sugām un to dzīvotnēm;

16.2. pārvietoties ar ūdens motocikliem un motorjahtām, izņemot valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu pārvietošanos, pildot dienesta pienākumus;

16.3. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svini;

16.4. plaut virzienā no lauka malām uz centru;

16.5. veikt zemes transformāciju, izņemot zemes transformāciju (pēc rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju) nacionālo parku dabas lieguma zonās un zemes transformāciju (pēc saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi) šo noteikumu

16.28.2.apakšpunktā minēto darbību veikšanai;

16.6. ierīkot purvos dzērveņu plantācijas;

16.7. nosusināt purvus;

16.8. dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto dabas apsaimniekošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;

16.9. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

16.10. cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus saskaņā ar šo noteikumu 16.29.apakšpunktu un citiem normatīvajiem aktiem), ja valdaudzes vecums pārsniedz:

16.10.1. priežu un ozolu audzēm — 60 gadus;

16.10.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm — 50 gadus;

16.10.3. apšu audzēm — 30 gadus;

16.11. no 15.aprīļa līdz 31.jūlijam veikt mežsaimniecisko darbību, izņemot meža ugunsdrošības pasākumus, meža atjaunošanu ar rokas darbarīkiem un bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) cīršanu un novākšanu;

16.12. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu skatu punktu ierīkošanai un uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz vispārējās lietošanas ceļiem;

16.13. cirst nokaltušus kokus un izvākt kritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku novākšanu;

16.14. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorrolleriem, pajūgiem un zirgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

16.15. ierīkot nometnes un celt teltis ārpus īpaši norādītām vietām;

16.16. kurināt ugunscurus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;

16.17. rīkot autosacensības, motosacensības, ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, kā arī rallijus, treniņbraucienus un izmēģinājuma braucienus;

16.18. ierīkot savvaļas augu, sēņu un dzīvnieku, kā arī to produktu pārdošanas un

iepirkšanas punktus;

16.19. izmantot speciālas vākšanas palīgierīces savvaļas ogu un sēņu lasīšanā;

16.20. uzstādīt vēja ģeneratorus;

16.21. pieļaut suņu atrašanos brīvā dabā bez pavadas un uzpurņa, izņemot medības un valsts robežas apsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos gadījumus un kārtību;

16.22. iegūt derīgos izraktenus;

16.23. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) palieņu, terašu un meža pļavas un lauces, izņemot medijamo dzīvnieku piebarošanas lauces;

16.24. sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem;

16.25. veikt darbības, kas izraisa augsnes eroziju;

16.26. ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas;

16.27. celt un ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas ietaises, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto biotopu atjaunošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;

16.28. bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi:

16.28.1. organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēku;

16.28.2. veikt ceļu (arī sliežu ceļu), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;

16.28.3. ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus;

16.28.4. atjaunot un ieaudzēt mežu;

16.28.5. mainīt zemes lietošanas mērķi;

16.28.6. vākt dabas materiālus kolekcijām;

16.28.7. veikt zinātniskos pētījumus;

16.28.8. ierīkot jaunas un paplašināt esošās ūdenstransporta līdzekļu bāzes;

16.29. cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku ciršanu aizsargājamās teritorijās, kurām ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

17. Būvniecība dabas liegumā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos un dabas aizsardzības plānā (ja tāds ir) noteikto kārtību un ierobežojumus.

(MK 26.10.2004. noteikumu nr.898 redakcijā)

VI. Dabas parki

18. 9. Dabas parku teritorijā aizliegts:

18. 9.1. veikt jebkādas darbības, par kurām saskaņā ar šo noteikumu 5.punktu pieņemts lēmums, ka tām ir vai var būt:

18.9.1.1. būtiska negatīva ietekme uz dabiskajiem biotopiem, savvaļas dzīvnieku, augu un sēņu sugām un to dzīvotnēm vai savvaļas dzīvnieku

populāciju vairošanos, atpūtu un barošanos, kā arī pulcēšanos migrācijas periodā;

~~18.9.~~ 1.2. negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamām sugām un to dzīvotnēm;

~~18.~~ 9.2. plaut virzienā no lauka malām uz centru;

~~18.3.~~ nosusināt purvus;

~~18.4.~~ 9.3. dedzināt sauso zāli ~~un niedres, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto dabas apsaimniekošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;~~

~~18.5.~~ 9.4. cirst kokus kailcirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

~~18.6.~~ 9.5. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorolleriem un pajūgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

~~18.7.~~ 9.6. kurināt ugunsiskus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;

~~18.8.~~ izmantot speciālas vākšanas palīgierīces savvaļas ogu un sēņu lasīšanā;

~~18.9.~~ 9.7. uzstādīt vēja generatorus;

~~18.10.~~ 9.8. pieļaut suņu atrašanos brīvā dabā bez pavadas un uzpurņa, izņemot medības un valsts robežas apsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos gadījumus un kārtību;

~~18.11.~~ 9.9. sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem;

~~18.12.~~ 9.10. celt un ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas ietaises, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto biotopu atjaunošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ~~ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;~~

~~18.13.~~ 9.11. bez rakstiskas saskaņošanas ~~ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;~~

~~18.13.~~ 9.11.1. organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēku;

~~18.13.~~ 9.11.2. veikt zemes transformāciju un mainīt zemes lietošanas mērķi;

~~18.13.~~ 9.11.3. veikt ceļu (arī sliežu ceļu), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;

~~18.13.~~ 9.11.4. ierīkot izzīņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus;

~~18.13.~~ 9.11.5. ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas;

~~18.13.~~ 9.11.6. rīkot autosacensības, motosacensības, ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, kā arī rallijus, treniņbraucienus un izmēģinājuma braucienus;

9.11.7. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu, t.sk. ūdens līmeņa regulēšanu Užavas polderos pavasara palu laikā;

9.11.8. ar polderu regulatoru un sūkņu palīdzību pavasara palu laikā ierobežot Užavas palieņu applūšanu, izņemot gadījumus, kad plūdu līmenis dabas parkā pārsniedz 3.2 m atzīmi virs jūras līmeņa vai applūdis vairāk kā 25% no dabas parka teritorijas;

~~18.14.~~ 9.12. cirst kokus sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot

koku ciršanu aizsargājamās teritorijās, kurām ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus;

~~18.15.~~ **9.13.** veicot kopšanas cirti, izcirst valdošās koku sugas valdaudzes kokus (izņemot augšanā atpalikušos, slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus), ja valdošās koku sugas vecums pārsniedz:

~~18.15.~~ **9.13.1.** priežu un ozolu audzēm – 60 gadus;

~~18.15.~~ **9.13.2.** egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadus;

~~18.15.~~ **9.13.3.** apšu audzēm – 30 gadus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

~~19.~~ **10.** Būvniecība dabas parkā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos un dabas aizsardzības plānā (ja tāds ir) noteikto kārtību un ierobežojumus.

(MK 26.10.2004. noteikumu nr.898 redakcijā)

VII. Aizsargājamo ainavu apvidi

~~20.~~ Aizsargājamo ainavu apvidu teritorijā aizliegts:

~~20.1.~~ veikt jebkādas darbības, kas būtiski pārveido raksturīgo ainavu;

~~20.2.~~ uzstādīt vēja ģeneratorus;

~~20.3.~~ nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorolleriem un pajūgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

~~20.4.~~ bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus;

~~20.5.~~ veicot kopšanas cirti, izcirst valdošās koku sugas valdaudzes kokus (izņemot kokus tehnoloģiskajos koridoros, augšanā atpalikušos, slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus), ja valdošās koku sugas vecums pārsniedz:

~~20.5.1.~~ priežu un ozolu audzēm – 80 gadus;

~~20.5.2.~~ egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 60 gadus;

~~20.5.3.~~ apšu audzēm – 35 gadus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

~~21.~~ Būvniecība aizsargājamo ainavu apvidū pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos un dabas aizsardzības plānā (ja tāds ir) noteikto kārtību un ierobežojumus.

(MK 26.10.2004. noteikumu nr.898 redakcijā)

VIII. Dabas pieminekļi

~~22.~~ Šīs nodaļas prasības attiecas uz šādiem dabas pieminekļiem:

~~22.1.~~ aizsargājamie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi;

~~22.2.~~ aizsargājamie koki – vietējo un svešzemju sugu dižkoki (koki, kuru apkārtmērs

1,3 metru augstumā no koka sakņu kakla vai augstums nav mazāks par šo noteikumu 2.pielikumā noteiktajiem izmēriem);
22.3. aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi;
22.4. aizsargājamās alejas.

23. Dabas pieminekļu teritorijā un 10 metru rādiusā ap aizsargājamiem kokiem (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas) un akmeņiem aizliegts:

23.1. veikt jebkādu saimniecisko vai cita veida darbību, kuras rezultātā tiek vai var tikt bojāts vai iznīcināts dabas piemineklis vai mazināta tā dabiskā estētiskā nozīme;

23.2. iegūt derīgos izrakteņus;

23.3. ierīkot atpūtas vietas un nometnes, celt teltis un kurināt ugunscurus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;

23.4. bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas (kurā ietilpst dabas pieminekļa teritorija) administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi:

23.4.1. ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus;

23.4.2. veikt dabas pieminekļu apsaimniekošanas pasākumus to turpmākai aizsardzībai un saglabāšanai, ja šie pasākumi nav paredzēti dabas aizsardzības plānā;

23.4.3. veikt tādu pazemes būvju celtniecību un ekspluatāciju, kuras nav saistītas ar derīgo izrakteņu ieguvī;

23.4.4. mainīt zemes lietošanas mērķi.

24. Papildus šo noteikumu 23.punktā noteiktajām prasībām aizsargājamo ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekļu teritorijā aizliegts:

24.1. rakstīt, zīmēt un gravēt uz dabas pieminekļiem un tos pārvietot;

24.2. cirst kokus kaileirtē;

24.3. bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas (kurā ietilpst dabas pieminekļa teritorija) administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi:

24.3.1. tīrīt dabas pieminekļus;

24.3.2. rīkot nodarbības un sacensības klinšu kāpšanā;

24.3.3. veikt zemes transformāciju;

24.4. cirst kokus galvenajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku ciršanu aizsargājamo ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekļu teritorijā, kas ietilpst tādā aizsargājamā teritorijā, kurai ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus.

25. Ja ģeoloģiskais vai ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis ir valsts aizsardzībā kā kultūras piemineklis, šo noteikumu 24.3. un 24.4.apakšpunktā minēto darbību veikšanai papildus nepieciešama Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas rakstiska atļauja.

26. Papildus šo noteikumu 23.punktā noteiktajām prasībām 10 metru rādiusā ap aizsargājamiem kokiem aizliegts:

26.1. veikt jebkādas darbības, kas var negatīvi ietekmēt aizsargājamo koku augšanu un dabisko attīstību;

26.2. apkraut aizsargājamās kokus;

- 26.3. mainīt vides apstākļus — ūdens un barošanās režīmu;
- 26.4. veikt zemes transformāciju;
- 26.5. iznīcināt vai būtiski mainīt dabisko zemsedzi, izņemot krūmu un koku ciršanu saskaņā ar šiem noteikumiem, citiem normatīvajiem aktiem un dabas aizsardzības plānu;
- 26.6. cirst kokus bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku ciršanu tajā aizsargājamo koku teritorijā, kas ietilpst tādā aizsargājamā teritorijā, kurai ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus.

27. Aizsargājamā koka nociršana (novākšana) pieļaujama tikai gadījumos, ja tas kļuvis bīstams (apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) un ir saņemta reģionālās vides pārvaldes rakstiska atļauja.

28. Papildus šo noteikumu 23.punktā noteiktajām prasībām aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijā aizliegts:

- 28.1. cirst kokus galvenajā cirtē;
- 28.2. veikt zemes transformāciju;
- 28.3. atjaunot dendroloģiskos stādījumus bez saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot stādījumu atjaunošanu atbilstoši dabas aizsardzības plānam;
- 28.4. cirst kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē vai citā cirtē bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku ciršanu tajā aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijā, kas ietilpst tādā aizsargājamā teritorijā, kurai ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus.
- (Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)*

29. Papildus šo noteikumu 23.punktā noteiktajām prasībām aizsargājamo aleju teritorijā aizliegts:

- 29.1. veikt zemes transformāciju;
- 29.2. cirst kokus bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku ciršanu tajā aizsargājamo aleju teritorijā, kas ietilpst tādā aizsargājamā teritorijā, kurai ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus.

IX. Noslēguma jautājums

30. Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 1997.gada 21.oktobra noteikumus Nr.354 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (Latvijas Vēstnesis, 1997, 280.nr.).

31. Pašvaldība, kurai nav teritoriālā plānojuma (arī detālā plānojuma), šo noteikumu 17., 19. un 21.punktā minētajos gadījumos jebkuru būvniecības ieceri rakstiski saskaņo ar reģionālo vides pārvaldi. Reģionālā vides pārvalde pirms lēmuma pieņemšanas pieprasa atzinumu no aizsargājamās teritorijas administrācijas (ja tāda ir). Ja reģionālā vides pārvalde:

- 31.1. saskaņo būvniecības ieceri, minētā būvniecības iecere nododama publiskai apspriešanai;
- 31.2. nesaskaņo būvniecības ieceri, pašvaldība to noraida.
- (MK 26.10.2004. noteikumu nr.898 redakcijā)*

32. Tām aizsargājamām teritorijām, kuru individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi stājušies spēkā līdz 2005.gada 10.novembrim, noteikumus piemēro tiktāl, ciktāl tie nav pretrunā ar aizsargājamo teritoriju individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.
(MK 08.11.2005. noteikumu nr.838 redakcijā)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no direktīvām 79/406/EEC un 92/43/EEC.

Paskaidrojumi

Labojumi un **papildinājumi** Ministru kabineta 2003.gada 22.jūlija noteikumos Nr.415

1.pielikums
ĪADT dabas parka
„Užavas lejtece” individuālo
aizsardzības un izmantošanas
noteikumu projektam

Informatīvā zīme aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai un tās lietošanas kārtība

1. Informatīvā zīme aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai (turpmāk – zīme) ir zaļš kvadrātveida laukums baltā ietvarā ar stilizētu ozollapas piktogrammu.

2. Zīmes krāsas (krāsu standarti norādīti *PANTONE*, *CMYK* un *ORACAL* sistēmās) ir šādas:

2.1. kvadrātveida laukums (ozollapas piktogrammas fons) - gaiši zaļā krāsā (*PANTONE 362C* vai *C70 M0 Y100 K0*, vai *ORACAL ECONOMY 064 (yellow green)*);

2.2. ozollapas piktogramma - baltā krāsā;

2.3. ozollapas piktogrammas kontūra un ozollapas dzīslējums - tumši zaļā krāsā (*PANTONE 3425C* vai *C100 M0 Y78 K42*, vai *ORACAL ECONOMY 060 (dark green)*);

2.4. zīmes ietvars - baltā krāsā.

3. Zīmes lietošanas kārtība:

3.1. uzstādot zīmi dabā, izvēlas vienu no šādiem izmēriem:

3.1.1. 300 x 300 mm;

3.1.2. 150 x 150 mm;

3.1.3. 75 x 75 mm;

3.2. poligrāfiskajos izdevumos zīmes izmēru, saglabājot kvadrāta proporcijas, izvēlas atbilstoši lietotajam mērogam, bet ne mazāku kā 5 x 5 mm;

3.3. pārējos gadījumos, kas nav minēti šī pielikuma 3.1. un 3.2.apakšpunktā, var lietot dažādu izmēru zīmes, saglabājot kvadrāta proporcijas;

3.4. zīme nav uzstādāma uz ceļiem (arī sliežu ceļiem).

4. IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

1. **Ventspils rajona Užavas upes un tai pieguļošo platību nosusināšanas tehniski-ekonomiskais ziņojums.** 1960. LPSR Lauksaimniecības ministrijas Latvijas Valsts Meliorācijas institūts. Rīga. 112 lpp.
2. **Ventspils rajona sovhoza “Užava” labā krasta Z poldera meliorācijas tehniskais darba projekts.** 1972. LPSR Meliorācijas un ūdenssaimniecības ministrija. Latvijas Valsts Meliorācijas institūts. Rīga. 135. lpp.
3. **Hidroloģiskie aprēķini. Ventspils rajona “Užavas polderis”.** 1986. LPSR Meliorācijas un ūdenssaimniecības ministrija. Latvijas Valsts Meliorācijas institūts. Rīga.
4. **Табака Л., Гаврилова Г., Фатаре И.** 1988. Флора сосудистых растений Латвийской ССР.195.
5. **Fatare I.** 1992. Latvijas floras komponentu izplatības analīze un tās nozīme augu sugu aizsardzības koncepcijas izstrādāšanā. “Vides aizsardzība Latvijā”, 3. 259 lpp.
6. **Latvijas Sarkanā grāmata.** 1998. Spuris Z. (red.). Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas. 4. sēj. Bezmugurkaulnieki. Rīga: LU Bioloģijas institūts, 388 lpp.
7. **Gavrilova G., Šulcs V.** 1999. Latvijas vaskulāro augu flora. Taksonu saraksts. Rīga: Latvijas Akad. b-ka. 135 lpp.
8. **Kabucis I.** 2000. Biotopu rokasgrāmata. Rīga: LDF, 160 lpp.
9. **Latvijas Sarkanā grāmata.** 2000. Andrušaitis G. (red.). Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas. 6. sēj. Putni un zīdītāji. Rīga: LU Bioloģijas institūts: 200.
10. **Kabucis I. (red.).**, 2001. Latvijas biotopi. Klasifikators. Rīga: LDF, 96 lpp.
11. **Račinska I.** 2002. Rokasgrāmata īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādātājiem. Rīga: Ulma, 96 lpp.
12. **Latvijas Sarkanā grāmata.** 2003. Andrušaitis G. (red.). Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas. 3. sēj. Vaskulārie augi. Rīga: LU Bioloģijas institūts, 274 lpp.
13. **Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgas vietas Latvijā.** 2004. Račinskis E. (red.). Latvijas ornitoloģijas biedrība. 175.lpp

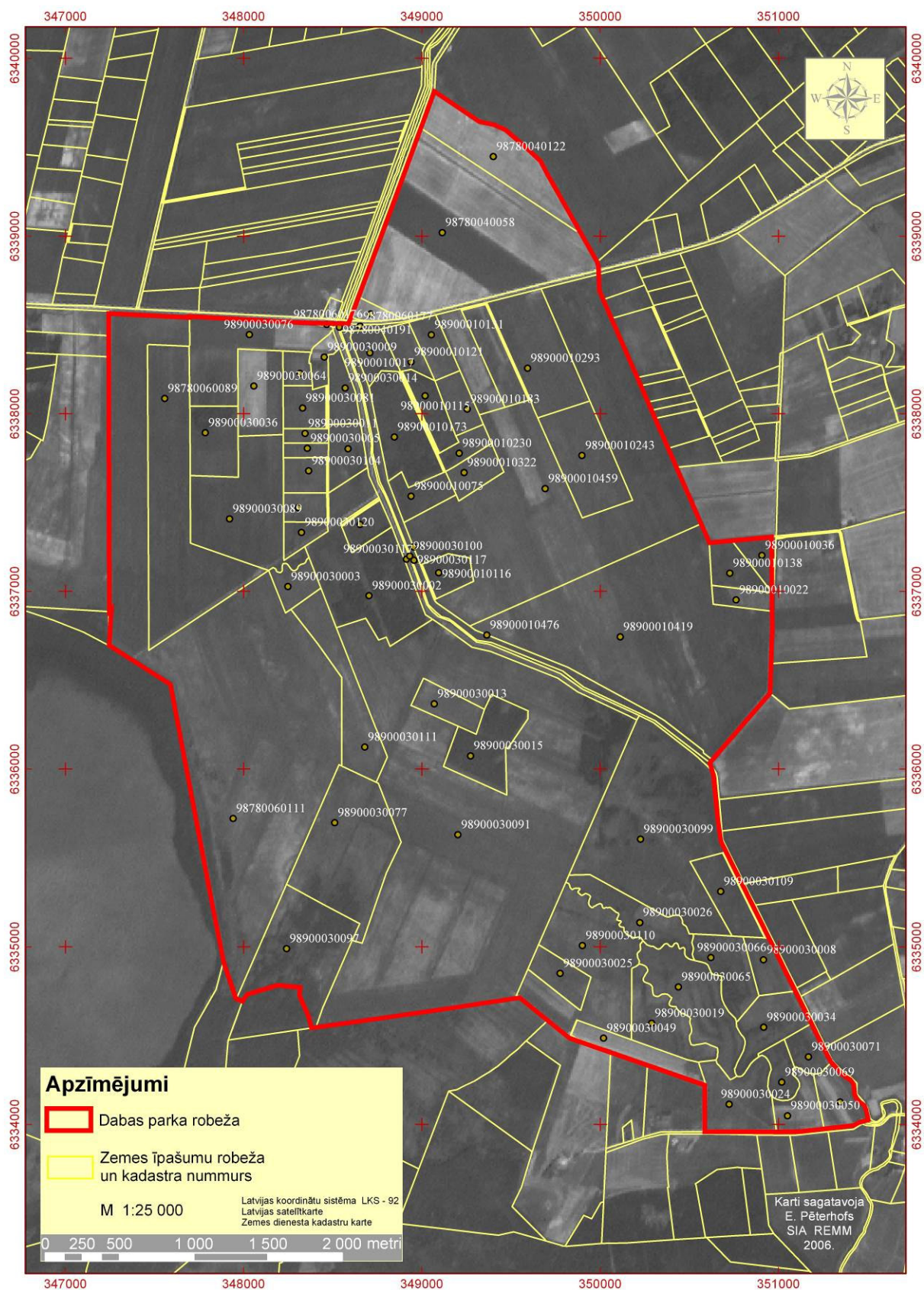
Interneta adreses

14. **www.lvgma.gov.lv** - Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras mājas lapa
15. **www.vidm.gov.lv** - Vides ministrijas mājas lapa
16. **www.lad.gov.lv** – Lauku atbalsta dienesta mājas lapa

5. PIELIKUMI

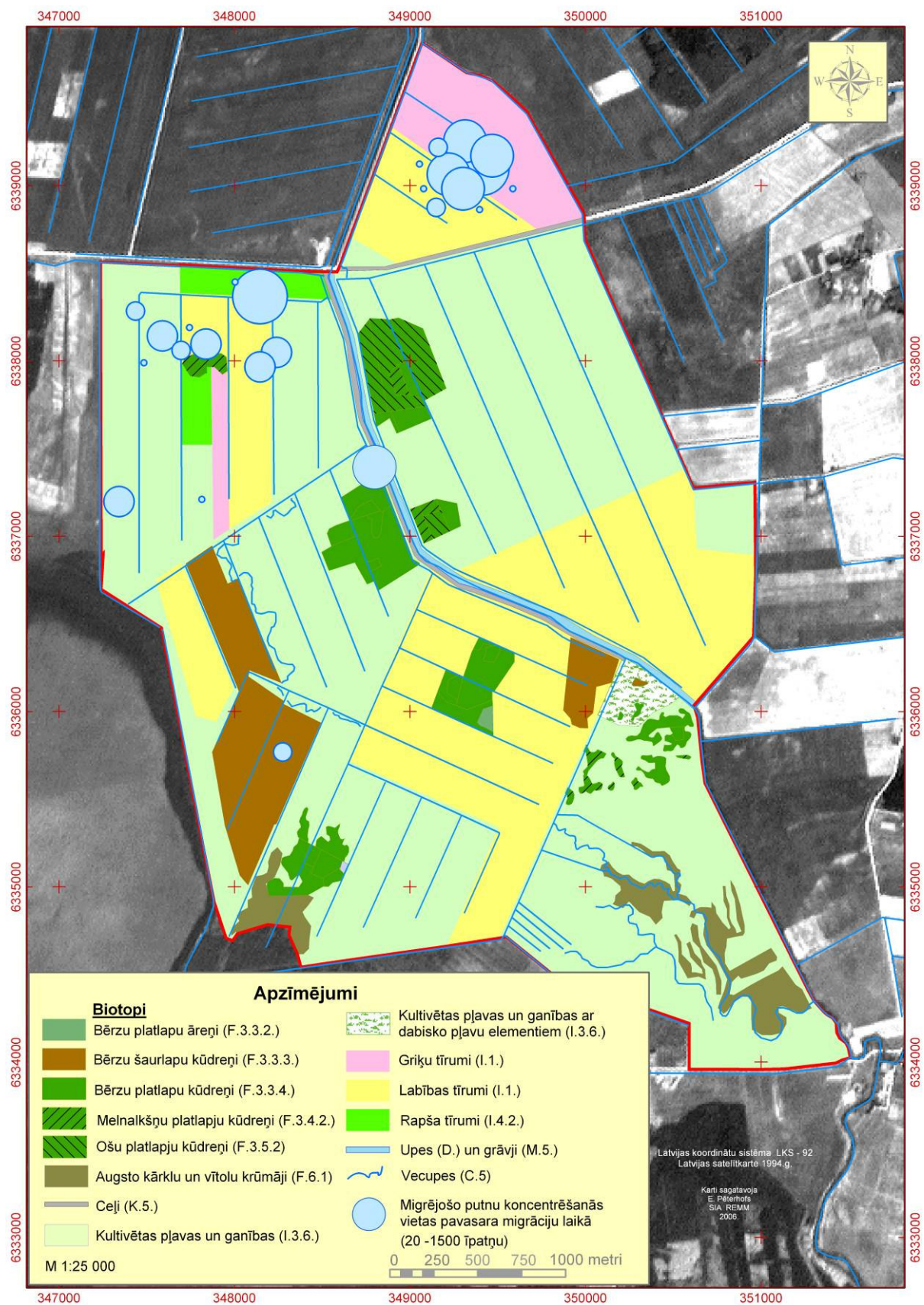
1. PIELIKUMS

Dabas parka "Užavas lejtece" zemes īpašumu kadastra karte

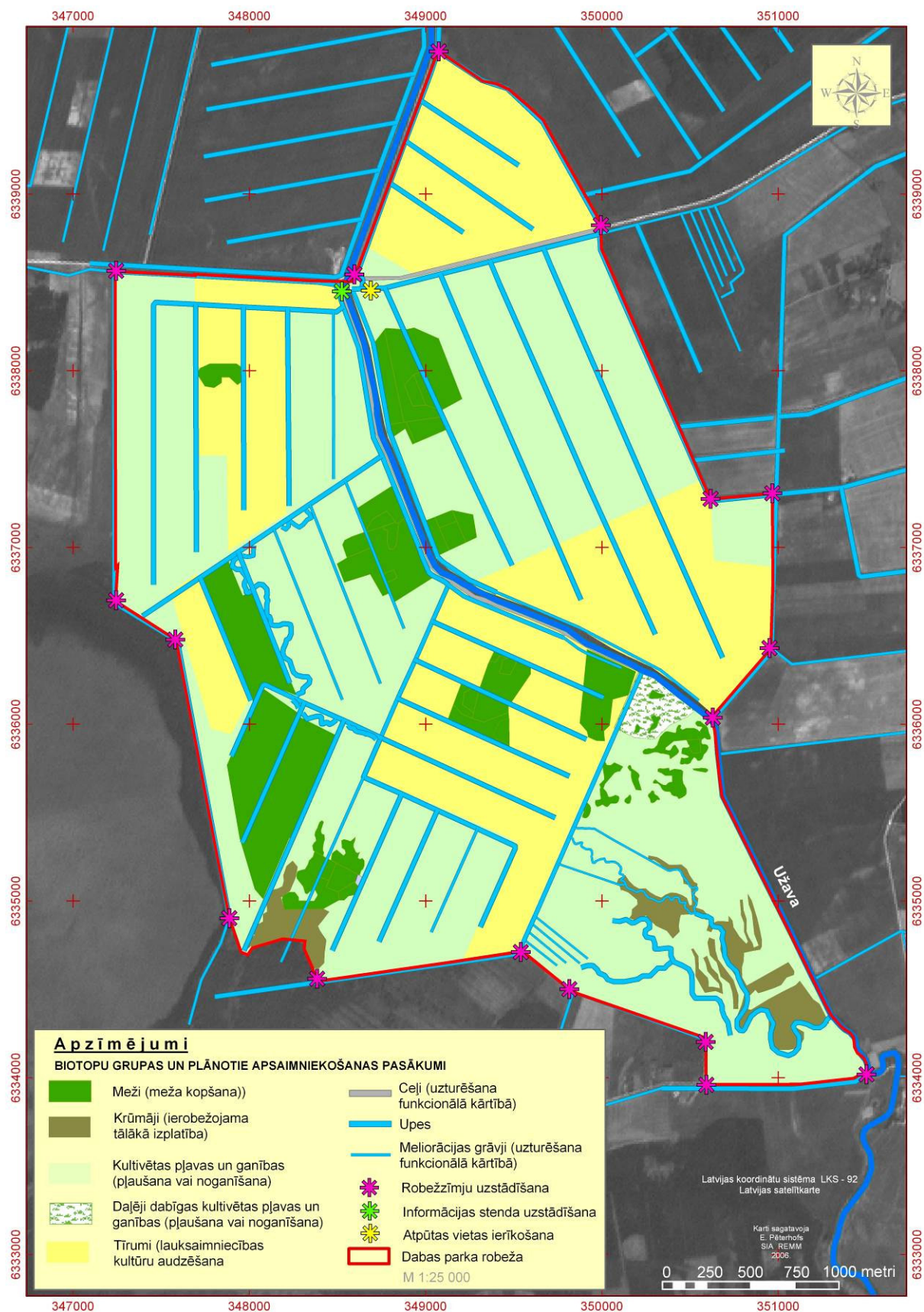
2. PIELIKUMS

Dabas parka "Užavas lejtece" biotopu karte

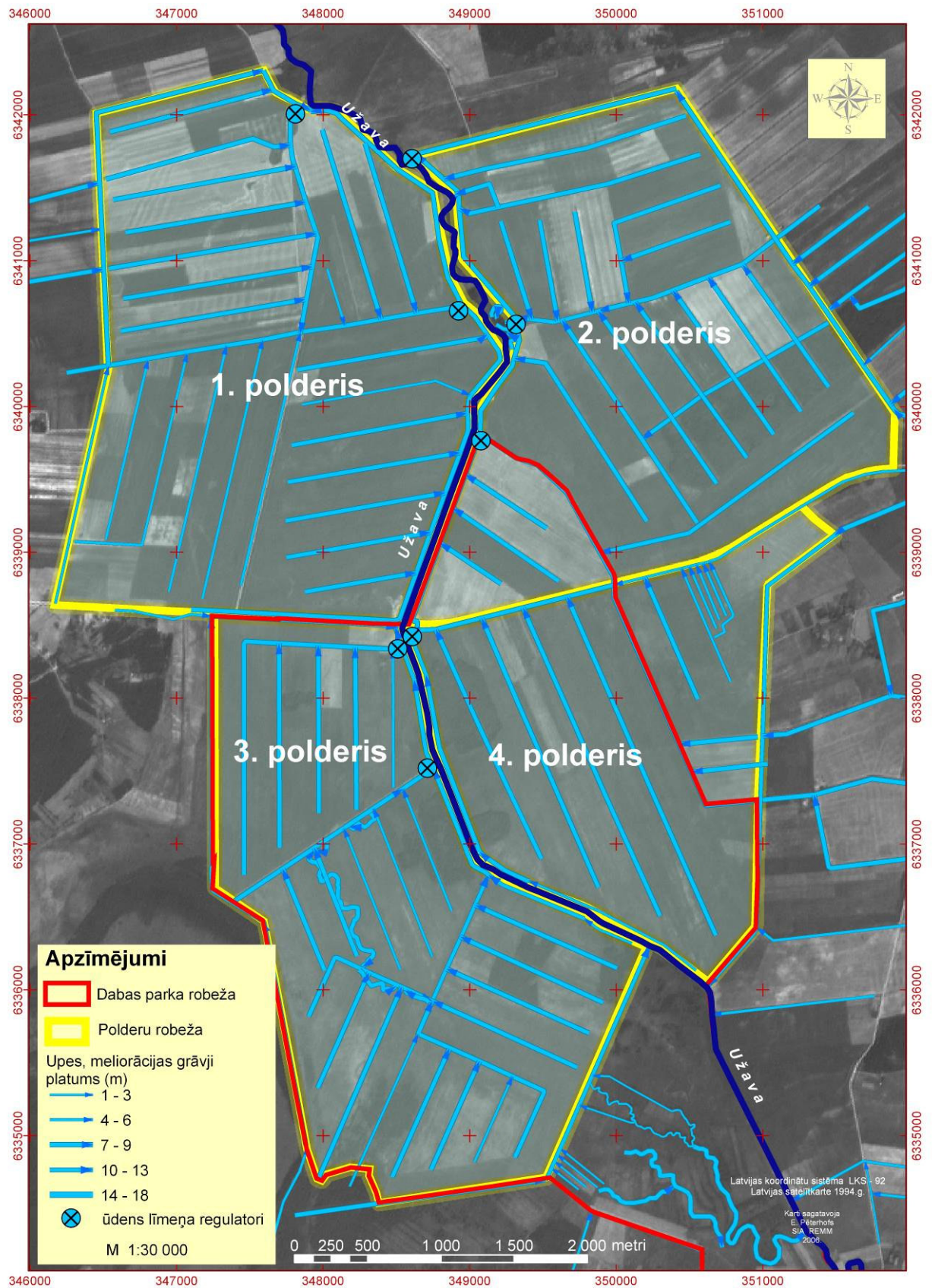

3. PIELIKUMS

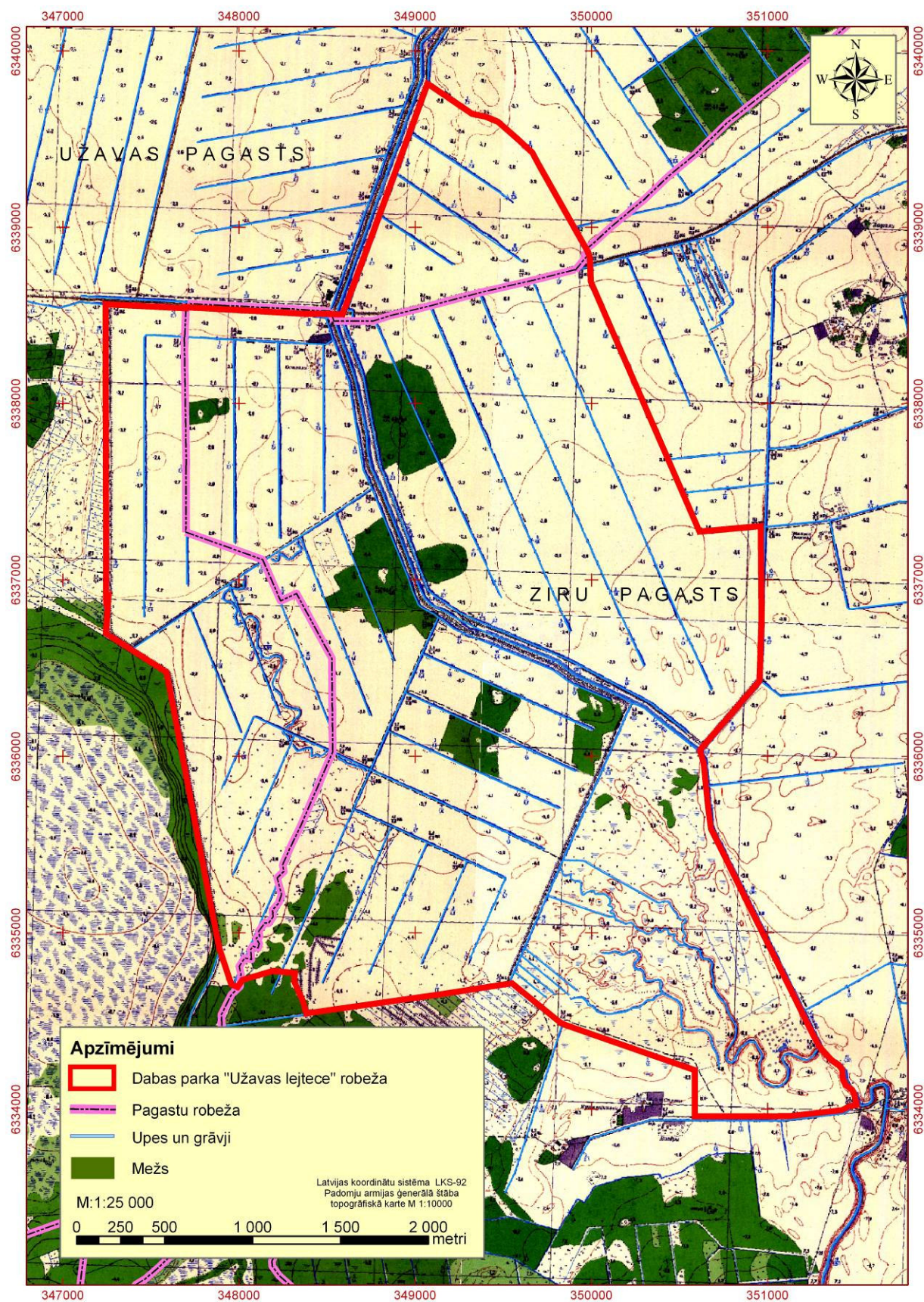
Dabas parka "Užavas lejtece" apsaimniekošanas plāns

4. PIELIKUMS
Dabas parka "Užavas lejtece" polderu sistēmas

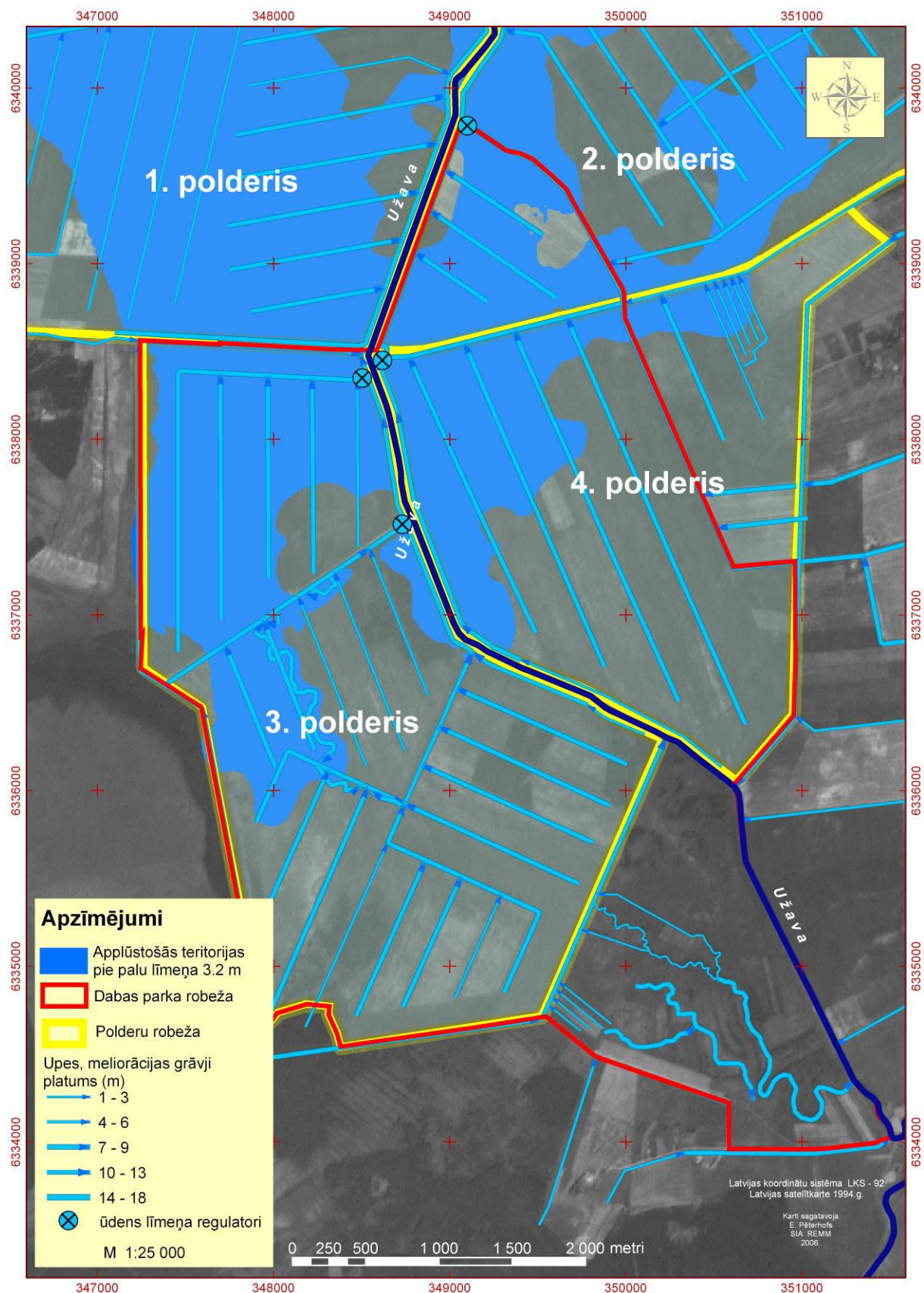

5. PIELIKUMS Dabas parka "Užavas lejtece" topogrāfiskā karte

6. PIELIKUMS

Dabas parka "Užavas lejtece" applūdušās platības pie palu līmeņa 3.2 m

Sēžu protokoli, DAP rīkojums, iestāžu un sabiedrisko organizāciju vēstules

1. Informatīvās sēdes protokols.
2. Dabas aizsardzības pārvaldes rīkojums par uzraudzības grupas izveidošanu.
3. Pirmās uzraudzības grupas sēdes protokols.
4. Otrās uzraudzības grupas sēdes protokols.
5. Sabiedriskās apspriešanas sēdes protokols.
6. Užavas pagasta padomes sēdes protokola izraksts.
7. Ziru pagasta padomes sēdes protokola izraksts.
8. Trešās uzraudzības grupas sēdes protokols.
9. Trešās uzraudzības grupas sēdes protokola pielikums.
10. Iesniegtās vēstules.